อนุสรณ์

ในงานฌาปนกิจศพ

คุณแม่ทองสุข เกษมุติ

ณ ฌาปนสถานกองทัพอากาศ

วัดพระศรีมหาธาตุ

บางเขน พระนคร

วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๐๕

อนุสรณ์

ในงานฌาปนกิจศพ

คุณแม่ทองสุข เกษมุติ

ณ ฌาปนสถานกองทัพอากาศ

วัดพระศรีมหาธาตุ

บางเขน พระนคร

วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๐๕

คุณแม่ทองสุข เกษมุติ

ชาตะ ๒๕ : พฤษภาคม ๒๔๒๖

มรณ ๑๖ : พฤษภาคม ๒๕๐๕

รวมอายุได้ ๗๙ ปี

ชีวประวัติ คุณแม่ทองสุข เกษมุติ

เกิดปีมะแม วันศุกร์ เดือน ๖ พ.ศ. ๒๔๒๖ มรณวันพุธ เดือน ๖ ปีขาล พ.ศ. ๒๕๐๕ อายุท่านครบ ๗๙ ปีพอดี บ้านเดิมอยู่ที่ตำบลพันสี อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี ท่านเป็นธิดาคนเล็กของคุณตาบัว และคุณยายหนู มีพี่สาวคนหนึ่งถึงแก่กรรมนานแล้ว ได้รับการศึกษาขั้นต้นโดยบิดาเป็นผู้สอนหัดอ่านเขียน จนสามารถอ่านและเขียนได้ เมื่อได้ทำการสมรสกับนายช่วง เกษมุติ แล้วจึงได้ย้ายภูมิลำเนาเข้ามาอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี มีบุตรธิดารวมทั้งสิ้น ๔ คน คือ

๑. นางถนอม กิจสุวรรณ์

๒. พลอากาศเอก เทพ เกษมุติ

๓. เรือเอก บุญชวน เกษมุติ ร.น.

๔. นางสาว รำไพ เกษมุติ

ตลอดชีวิตของคุณแม่ผ่านมาทั้งความสุข และความทุกข์ทั้งมั่งมีและยากจน ท่านต่อสู้อุปสรรคต่าง ๆ มาด้วยความอุตสาหและอดทน ซึ่งเป็นประสพการณ์ที่ท่านนำมาใช้อบรมสั่งสอนลูก

และได้ผลดีอย่างยิ่ง โดยที่คุณตาเป็นคนใจบุญสุนทาน ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ทำให้ท่านมีจิตใจใฝ่ทางบุญกุศลตามบิดา ในบั้นปลายของชีวิตหันเข้าศึกษาธรรมะ จนกระทั่งล้มป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ และอาการหนักถึงขั้นอัมพาต เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๐๔ ท่านต้องทรมานเพราะโรคนี้เป็นเวลาถึง ๑ ปีเศษ โดยได้รับการดูแลรักษาจากนายแพทย์กองทัพอากาศเป็นอย่างดี ขอกราบขอบพระคุณท่านเหล่านั้นไว้ในที่นี้ด้วย โดยเฉพาะนายแพทย์ที่แผนกแพทย์ ชอ. ให้การดูแลท่านด้วยความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดเสมอมา จนวาระสุดท้ายเหลือกำลังที่แพทย์จะช่วยไว้ได้ ท่านจึงสิ้นใจอยู่ในอ้อมแขนของลูกเมื่อเวลา ๒ นาฬิกาเศษ ของวันพุธที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๐๕ ท่านทำหน้าที่ของท่านจบแล้ว และจบลงอย่างเรียบร้อยและงดงาม ท่านเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับที่สมบูรณ์ทุกประการ ท่านให้การศึกษาอบรมสั่งสอนลูกหลาน และรับความอุปการะจากลูกและเมื่อท่านไม่สามารถจะช่วยตัวเองได้จนวินาทีสุดท้ายของชีวิต

วิญญาณคุณแม่สิงสถิตอยู่แห่งใด ขอได้รับทราบความอาลัยรักของลูกสุดแสนที่จะพรรณนาได้.

รำไพ เกษมุติ

โอวาทของแม่

คุณแม่เคยให้คติแก่ลูกในสมัยที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ เท่าที่จดจำได้ คือ

การประหยัดทรัพย์

"มีสลึงพึงบรรจบให้ครบบาท
อย่าให้ขาดด้วยของต้องประสงค์
ถ้ามีน้อยใช้น้อยค่อยบรรจง
อย่าจ่ายลงให้มากจะยากนาน
ไม่ควรซื้อก็อย่าไปพิไรซื้อ
ให้เป็นมื้อเป็นคราวทั้งคาวหวาน
เมื่อพ่อแม่แก่เฒ่าชรากาล
จงเลี้ยงท่านอย่าให้อดรันทดใจ"

พรหมวิหารธรรม

"จงตั้งใจอยู่ในพรหมวิหารธรรม
มี เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา
ผู้เจริญด้วยคุณธรรมเหล่านี้ ย่อมเป็นผู้ควรแก่การสรรเสริญ"

สัจจธรรม

"องค์แห่งมรรค ทางที่ควรประพฤติปฏิบัติได้แก่

การทำความเห็นให้ถูก ตั้งใจให้ดี พูดแต่ดี

ทำแต่ความดี หาเลี้ยงชีพในทางที่ชอบ ทำความเพียร

ตั้งจิตระลึกในทางที่ดี และมีจิตมั่นคง

เหล่านี้เป็นทางของผู้เจริญทั้งหลาย"

พุทธภาษิต

"อตฺตาหิ อตฺโนนาโถ

ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน"

"รูปํชีรติมจฺจานํ นามโคตฺตํ นชีรติ

รูปกายของสัตว์ทั้งหลายย่อมดับศูนย์ไป

แต่ชื่อเสียงความชั่วความดีหาได้ศูนย์สิ้นไปไม่"

ด้วยอำนาจคุณพระรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งมวลในสากลพิภพ ได้ดลบรรดาลให้ดวงวิญญาณของคุณแม่ไปสู่สุคติ มีความสุขเกษมตลอดชั่วนิรันดร.

จากลูก

บันทึก*

คำอภิปราย

เรื่อง

ควรจะอบรมศีลธรรมแก่เด็กอย่างไร ?

โดย

เจ้าประคุณ สมเด็จพระมหาวีรวงศ์
ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ฝน แสงสิงแก้ว
อาจารย์ เกรียง เอี่ยมสกุล

และคำอภิปรายเพิ่มเติม โดย พระยาบริรักษเวชชการ

(อภิปราย เมื่อ ๘ กรกฎาคม ๒๕๐๔ ณ สมาคมค้นคว้าทางจิตแห่งประเทศไทย)

---

* จากจิตรสาร ปีที่ ๓ เล่มที่ ๑ โดยการอนุญาตจากสมาคมค้นคว้าทางจิตแห่งประเทศไทย

คำกล่าวเปิดการอภิปราย

โดย

พระยาบริรักษเวชชการ นายกสมาคม

เจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ ที่เคารพ ท่านสมาชิก

และท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ในวันนี้สมาคมได้จัดให้มีการอภิปราย เรื่อง ควรจะอบรมศีลธรรมแก่เด็กอย่างไร ? แทนการแสดงปาฐกถา สำหรับการอภิปรายเรื่องนี้ทางสมาคมคิดว่าคง จะได้ประโยชน์สำหรับท่านที่สนใจ โดยที่เวลานี้ปัญหาเยาวชนเป็นที่สนใจและพูดกันอยู่มากมาย ทางสมาคมจึงคิดว่า ถ้าหากได้ผู้ทรงวิทยาคุณซึ่งเกี่ยวข้องกับการอบรมสั่งสอนทางศาสนาบ้าง ในทางจิตวิทยาบ้างและในทางการศึกษาบ้าง มาร่วมกันพิจารณาปัญหาเหล่านี้ และได้มีการอภิปรายกัน ก็คงจะเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้สนใจทั้งหลาย

ฉะนั้น จึงได้จัดให้มีการอภิปรายขึ้นในวันนี้ และก็ได้อาราธนาท่านเจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ สังฆนายก ซึ่ง

ท่านเป็นองค์อุปถัมภ์ของสมาคมอยู่ในปัจจุบันนี้ และความจริงกล่าวได้ว่า ท่านเป็นผู้ให้กำเนิดสมาคมนี้ เป็นองค์ประธานดำเนินการอภิปราย นอกจากนั้นก็ยังได้เชิญท่านผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับจิตวิทยาและเป็นจิตแพทย์ คือศาสตราจารย์นายแพทย์ฝน แสงสิงแก้ว *๑ ซึ่งเป็นผู้ชำนาญในด้านทางจิตวิทยาเกี่ยวกับทางแพทย์ ซึ่งกระผมคิดว่าสำหรับนายแพทย์ฝนนี้ ก็คงจะเป็นที่รู้จักแก่ทุกท่านดีแล้ว และปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งรอง-อธิบดีกรมการแพทย์ด้วย นอกจากนั้นโดยที่ปัญหาเยาวชนนี้เกี่ยวกับการศึกษาอยู่ด้วยเป็นส่วนมาก ทางสมาคมจึงได้เชิญอาจารย์เกรียง เอี่ยมสกุล *๒ อีกท่านหนึ่ง ซึ่งท่านเป็นอาจารย์ของกระทรวงศึกษาธิการ และขณะนี้ท่านดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

จึงหวังว่าการอภิปรายของท่านเจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ องค์-อุปถัมภ์, ศาสตราจารย์นายแพทย์ฝน แสงสิงแก้ว กับท่านอาจารย์เกรียง เอี่ยมสกุล คงจะได้ให้ความรู้ความคิดเห็น แก่ท่านผู้ฟังและท่านผู้สนใจทั้งหลาย เพื่อจะได้นำไปพิจารณาและอาจจะ

---

* ๑ ปัจจุบัน ดำรงตำแหน่ง อธิบดีกรมการแพทย์

* ๒ ปัจจุบัน ดำรงตำแหน่ง อธิบดีกรมสามัญศึกษา

ใช้ในสิ่งที่เป็นประโยชน์สำหรับท่านที่มีเด็ก หรือมีเยาวชนอยู่ในความปกครองบ้างไม่มากก็น้อย

สำหรับการอภิปรายนี้ กระผมเข้าใจว่า ท่านเจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ ผู้เป็นประธาน คงจะได้ตั้งปัญหาและคงจะได้อภิปรายกันในระหว่างสามท่านนี้เป็นเวลาตามสมควร อาจจะถึงชั่วโมงกว่า และหลังจากการอภิปรายแล้ว ถ้ามีท่านผู้ใดสนใจหรือข้องใจในปัญหานี้ กระผมเชื่อว่าท่านผู้อภิปรายก็คงจะยินดีตอบปัญหา หรือแก้ ข้อข้องใจ ของบรรดา ท่านผู้ฟังใน ระยะหลังต่อไป

บัดนี้ก็สมควรแก่เวลาที่ จะเริ่มการอภิปรายปัญหาที่กล่าวมานี้แล้ว กระผมขออาราธนาท่านพระเดชพระคุณเจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ และท่านศาสตราจารย์นายแพทย์ ฝน แสงสิงแก้ว และอาจารย์เกรียง เอี่ยมสกุล ได้ดำเนินการอภิปรายต่อไป.

คำอภิปรายในปัญหาทั่ว ๆ ไป

โดย

เจ้าประคุณสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ *(ประธานการอภิปราย)*

ท่านผู้สนใจในเรื่องทางจิตวิทยาและท่านผู้สนใจในเรื่องทางศาสนา

วันนี้มีระเบียบวาระการอภิปรายปัญหาหัวข้อเรื่อง "ควรจะอบรมศีลธรรมแก่เด็กอย่างไร ?" เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญที่ทุกคนเอาใจใส่ เพราะปรากฏว่าเด็กและเยาวชนของเรามีปรากฏ-การณ์อันน่าเป็นห่วงว่า จะไม่เป็นไปเพื่ออนาคตอันรุ่งเรืองของชาติ จึงมีความเห็นว่าเราทุกคนที่เป็นผู้ใหญ่มีหน้าที่ปกครองเด็กและเป็นผู้แนะนำสั่งสอนเด็กให้ตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก แต่เมื่อเด็กไป มีความประพฤติ อันไม่งดงาม ปรากฏในที่ประชุมชนย่อมเป็นเรื่องขายหน้าทั้งในประเทศและต่างชาติเช่นนี้ เราซึ่งเป็นผู้ใหญ่ ทั้งทางวัด และ ทั้งทาง บ้าน ต้องมี ส่วนรับ ผิดชอบ อยู่ด้วยเพราะเรา เป็นผู้ใหญ่มีหน้าที่ จะต้องค้นคว้าเป็น ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนและให้การศึกษาแก่เด็ก แต่เพราะปัญหาเรื่องนี้เป็น

ปัญหาใหญ่ที่จะต้องค้นคว้าหามูลเหตุว่า ที่เป็นเช่นนั้นเช่นนี้ เพราะเหตุใด เมื่อจับมูลเหตุได้แล้วก็เท่ากับรู้สมุฏฐานของโรค แล้วเราจะได้หายา เมื่อพบตัวยาคือธรรมะอันเป็นเครื่องแก้โรคนี้แล้ว เราก็ต้องหาอุบายเพื่อใช้ยานี้ให้เกิดประโยชน์ เพียงแต่มียาแต่ใช้ไม่เป็น ก็ย่อมไม่บังเกิดผลเหมือนกัน ด้วยเหตุนี้แหละ จึงได้นัดกันมาอภิปรายปัญหาข้อนี้ ถึงเรื่องมูลเหตุและการแก้ไขมูลเหตุที่ปรากฏอยู่ทั่ว ๆ ไปนั้น

ประการที่หนึ่ง อาตมาเข้าใจว่าอาจจะเป็นเพราะค่าครองชีพสูง ตามปรกติในครอบครัวหนึ่ง ๆ สามีหรือภรรยาออกไปประกอบอาชีพมีรายได้มาเลี้ยงกันในครอบครัวเพียงพอ และเมื่อค่าครองชีพสูงขึ้น ผู้ประกอบอาชีพเพียงคนเดียวไม่พอ ต้องทั้งสองคนคือทั้งสามีและภรรยา เมื่อเป็นเช่นนี้บุตรอยู่ในบ้าน บุตรเล็ก ๆ ซึ่งยังปกครองตัวไม่ได้ก็ทิ้งไว้กับคนอื่น ฝากลูกคนเล็กไว้กับลูกคนใหญ่ ซึ่งคนใหญ่เองก็ยังปกครองตัวเองไม่ได้ เด็กก็ประพฤติตามอำเภอใจปรารถนา ไม่มีขอบเขต เพราะเรื่องของเด็กนั้น อยากจะทำ อยากจะสนุก อยากจะเด่น ไม่มีอะไร

เป็นเครื่องเตือนให้รู้ว่าควรหรือไม่ควร เพราะเขายังไร้เดียงสา ยังได้รับการศึกษาน้อย เมื่อผู้ใหญ่ทอดทิ้งออกไปเสียเช่นนี้ เด็กก็เสื่อม คือ เสื่อมจากการอบรมสั่งสอน เสื่อมจากอุดมคติของมนุษย์ สัตว์ทุกชนิดย่อมมีความปรารถนาเป็นเครื่องนำ แต่มนุษย์เรานั้นมีขอบเขต คือศีลธรรมไม่ปีนป่ายศีลธรรมออกไป จึงเป็นมนุษย์ที่ดีอยู่ในโลกโดยไม่เป็นภัยแก่สังคม แต่ถ้าเด็กไม่มีผู้ปกครองแล้ว ก็ไม่ต่างอะไรกับสัตว์อื่น ๆ ที่ไม่รู้เดียงสา แม้จะเป็นมนุษย์ที่มีจิตใจสูง แต่ความสูงแห่งจิตใจนั้นขึ้นอยู่กับการศึกษาและการอบรม หาได้เป็นไปตามธรรมชาติไม่ อันนี้เป็นเหตุหนึ่งซึ่งทำให้เด็กและเยาวชน ซึ่งผู้ปกครองไร้ความสามารถในการที่จะปกครองสั่งสอน เพราะเหตุว่าค่าครองชีพไม่พอก็เป็นห่วงปากห่วงท้องมากยิ่งกว่าศีลธรรม

ประการที่สอง เพียงแต่เด็กอยู่ในบ้านกับพี่ ๆ น้อง ๆ วงศ์ญาติก็ไม่สู้กระไร แต่ถ้าออกไปนอกบ้านนอกช่องไปเห็นตัวอย่างที่ไม่ดีไม่งามเข้าก็ไม่รู้จักเลือก เมื่อเห็นเป็นเรื่องสนุกเป็นเรื่องเด่นก็เอาอย่างในสิ่งที่เสื่อมก็ย่อมพากันเสื่อมไป แต่

เมื่อคนอื่นเขาทำได้ ก็อยากจะทำบ้าง ถ้าใครทำได้ก็ดูเป็นคนสามารถ แต่ไม่สามารถในทางที่ดีเป็นความสามารถในทางเสีย แต่เขาไม่รู้ไม่มีใครคอยเตือนคอยบอกก็เห็นเป็นดี นำพากันไป

ประการที่สาม คือว่าเด็กออกจากบ้านไปโรงเรียน แม้จะเป็นเด็กที่ดีได้รับการอบรมสั่งสอนดี แต่ในโรงเรียนนั้นย่อมสำส่อน เด็กมาจากท้องถิ่นต่าง ๆ กันที่ได้รับการสั่งสอนอบรมดีในสมบัติผู้ดีและศีลธรรมที่ดีมาก็มี ที่ปล่อยไปตามยถากรรมตาม ๒ ประเภทข้างต้นก็มี เมื่อเป็นเช่นนี้ เด็กที่ไม่รู้จักเลือกก็ย่อมเป็นโรคติดต่อ คือติดสิ่งที่ไม่ดีมาอย่างที่เรียกว่าคบคนพาลก็ติดนิสัยพาลเอาอย่างพาลโดยไม่รู้ตัว เพราะไม่มีใครคอยบอกให้รู้

ที่กล่าวมานี้เป็นเรื่องมูลเหตุ เพราะฉะนั้นเมื่อรู้มูลเหตุเช่นนี้แล้ว ทางที่จะต้องแก้ก็จำจะต้องหาทางหรืออุบายว่าเราจะแก้กันอย่างไร ? และการแก้นั้นเป็นเรื่องปัจจุบันที่มีอยู่แล้วจะต้องแก้สิ่งที่เสียให้กลับเป็นดี และถ้ามีแต่วิธีแก้ แต่ไม่มีวิธีกันก็ไม่รู้จักจบ เพราะฉะนั้นเราจึงต้องมีทั้งแก้และทั้งกัน คือแก้เด็กที่เสื่อมไปแล้วให้กลับคืนมาเป็นคนดี ป้องกันเด็กใหม่ ๆ ที่จะ

เกิดภายหลังไม่ให้เสื่อม ไม่ให้เสียศีลธรรมให้เป็นคนดี เพราะเด็กที่ดี มีวัฒนธรรมและอารยธรรม นั่นแหละจะเป็นผู้รักษาชาติ บำรุงชาติและศาสนา ส่วนผู้ที่เสื่อมศีลธรรมและอารยธรรมนั้น แม้ไม่มีเจตนาจะผลาญ แต่ความประพฤติของแกก็ผลาญอยู่ในตัวเอง เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว เราซึ่งมีหน่อเนื้อเชื้อไขเป็นลูกเต้าหลานเหลน ถ้าเราตายกันหมดแล้วเหลือแต่พวกที่ไร้การฝึกฝนอบรมสั่งสอนให้มีศีลธรรมมากขึ้น สมบัติของชาติ ของศาสนาก็จะไม่มีเหลือ ลงที่สุดก็รักษากันไว้ไม่ได้หมด อันเป็นเรื่องที่เราทุกคนทั้งบิดามารดาครูบาอาจารย์ผู้ใหญ่ทั้งหลายทั้งปวงจะต้องช่วยกันพิจารณาแก้ไข

เพราะฉะนั้น จึงได้นัดกันมาประชุมอภิปรายปัญหาข้อนี้ ในด้านทางจิตวิทยาหรือด้านจิตแพทย์หรือเกี่ยวข้องกับเรื่องจิตใจ ก็ขอมอบให้ท่านศาสนาตราจารย์นายแพทย์ ฝน แสงสิงแก้ว ในด้านเกี่ยวกับการศึกษาก็ดี อบรมทางโรงเรียนก็ดี ขอมอบให้ท่านรองปลัดกระทรวงศึกษา เพราะกระทำอยู่เสมอ ส่วนในด้านศีลธรรมเกี่ยวกับพระศาสนานั้น เป็นหน้าที่ของอาตมาโดยตรง แบ่งกันเป็นสามทาง เรื่องทางจิตนั้นนับเป็นสำคัญที่สุด การให้การศึกษาก็เพื่อให้ฉลาดรู้ศิลปวิทยาการ ให้อบรม

ธรรมะของศาสนาก็เพื่อให้มีอัธยาศัยสะอาด และมีความประพฤติดี ทั้งนี้ก็เพราะคนเหล่านั้น รู้จักจิตใจของตัวเองดี รู้จักพิจารณาใจ ของตัวก่อนที่จะทำอะไรลงไป ก็จะตั้งปัญหาถามตัวเองว่า นี่เราทำด้วยใจเป็นกุศล หรือเป็นอกุศล ทำด้วยความโง่หรือด้วยความฉลาดรู้ผิดชอบ

ฉะนั้น อาตมาภาพ จึงขอถาม ท่าน ศาสตราจารย์ฝน แสงสิงแก้ว ในเรื่องความเสื่อมศีลธรรมของเด็กนี้ในด้านจิตใจ มีเหตุผลอย่างไร ? ที่เราจะต้องค้นคว้าให้พบและนำไปใช้แก้ ถ้าไม่รู้จิตใจของเด็กชั้นเด็กชั้นเยาวชนแล้ว เราอาจให้การอบรมการศึกษาไม่ได้ผล หรือไม่เหมาะสม.

คำอภิปรายแนวทางความเห็นจิตแพทย์

โดย

ศาสตราจารย์นายแพทย์ ฝน แสงสิงแก้ว

ท่านเจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ ที่เคารพและท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ในความคิดเห็นของกระผมในด้านจิตแพทย์นั้น เมื่อคิดถึงคำว่าศีลธรรมก็ย่อมคิดถึงความรู้เกี่ยวทางแพทย์และสุขภาพจิตประกอบกันไป กระผมคิดถึงสองสามจุดที่น่าจะนำมาพูดในตอนต้นนี้ว่า ศีลธรรมและสุขภาพนั้นเกี่ยวข้องกันอย่างไร ? เกณฑ์ที่จะให้ความเข้าใจนี้มีอย่างไรบ้าง ? และถ้าเราเข้าใจในสิ่งนั้นแล้ว มีจังหวะไหนที่จะปฏิบัติประการใดได้บ้าง ในข้อต้นที่สุดกระผมคิดว่าที่ศีลธรรมคนจะดี อาศัยหลักแพทย์ได้มาก ศีลธรรมคนจะดี ก็ต้องอยู่ที่สุขภาพของเราเป็นเรื่องใหญ่ สุขภาพดีก็ทำให้ศีลธรรมดีไปด้วย ทีนี้อะไรเล่าที่ว่าสุขภาพดี ก็ต้องอาศัยหลักวิชา ๓ ประการ

ประการที่หนึ่ง ร่างกายคนนั้นแข็งแรงดี จึงเป็นเรื่องปัญหาของร่างกายและสุขภาพของร่างกาย

ประการที่สอง ปัญหาของเรื่องจิตใจ ได้แก่สุขภาพทางจิต จึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ของคน ซึ่งสร้างสมมาตั้งแต่เล็กแต่น้อย ติดตัวมา หรืออารมณ์ของคนนั้นมีส่วนเกี่ยวกับพันธุกรรมบ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นเรื่องของจิตใจหรืออารมณ์

ประการที่สาม เป็นเรื่องของสิ่งแวดล้อม ปัญหาสิ่งแวดล้อมนี้เรารวมไปถึงปัญหาเศรษฐกิจและสังคมด้วย ความหมาย ของเศรษฐกิจและสังคมนี้ พูดกันมากในปัจจุบัน แล้วก็จริงแต่จะไม่พิจารณาไม่ได้ โดยเฉพาะเรื่องที่กระผมเห็นมา เป็นเรื่องของเศรษฐกิจและสังคมไม่น้อย โลกนี้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ชีวิตก็เปลี่ยนแปลง พ่อแม่ไม่มีเวลาดูแลลูก งานและการทำมาหากินฝืดเคืองขึ้น อย่างนี้เป็นต้น ดังที่เจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ กล่าวไว้แล้ว เหตุ ๓ ประการนี้เป็นแม่บทสำหรับที่จะศึกษา ว่าศีลธรรมของเด็ก หรือของคน ทั้งหลายนั้นจะดีได้หรือดีไม่ได้

ณ ที่นี้ กระผมใคร่กล่าวพาดพิงไปถึง เรื่องสุขภาพจิตซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ในทางจิตวิทยา ได้ศึกษาพบว่าเด็กที่เติบโตมีสุขภาพจิตที่ดีนั้น ประการที่สำคัญ ผู้ใหญ่ต้องมีความรู้ความเข้าใจว่าเด็กนั้นมีความต้องการอะไร ถ้าจะอบรมเขาฝึกเขา

ถ้าจะเอาศีลธรรมไปใส่เขา ก็ต้องเข้าใจเสียก่อนว่าเขาต้องการอะไรแล้วหยิบยื่นให้เขาตามกำลังและโอกาส ความต้องการของเด็กนั้น ที่แน่นอนที่สุดก็คือ ต้องการความรักความอบอุ่นและความเห็นใจจากผู้ใหญ่ อันนี้เป็นหัวใจของการศึกษาทางจิตวิทยา เด็กนั้นต้องการความรักจากผู้ใหญ่ ความต้องการทางวัตถุต่าง ๆ เด็กต้องการมากเหมือนกัน แต่ไม่เท่าความต้องการทางความรัก ความจริงข้อนี้มีการศึกษาค้นคว้าทดลองมากมาย เช่นปรากฏว่า เด็กที่ไม่มีพ่อแม่ หรือเด็กกำพร้าขาดพ่อแม่ นาน ๆ เข้าก็จะแยกตัวเอง นั่งโยกตัว!องเหงา ไม่ยอมกินอาหาร ที่สุดก็อาจจะตาย ตายเพราะแกขาดความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่ เด็กนั้นมีความต้องการที่จะเป็นคนหนึ่งในครอบครัว เป็นคนหนึ่งในสังคม และให้สังคมยกย่อง และท่ามกลางความที่แกต้องการเป็นคนหนึ่งในครอบครัวและสังคมนี้ แกมีความอยากที่สำคัญอยู่ ๔ ประการ คือ ๑. อยากรู้ ๒. อยากโต ๓. อยากโชว์ ๔. อยากช่วย ทั้ง ๔ นี้เป็นความอยากขั้นมูลฐานของเด็ก แกอยากรู้คือพอแกรู้ความ แกก็ซักถาม อะไรเรื่อย ๆ ไป เด็กที่ฉลาดเท่านั้นที่จะซัก จะถาม เพราะอยากรู้เด็กที่โง่

เขลาพวกที่เรียกว่าอีเดียด (Idiot) ชักไม่เป็น ส่วนข้ออยากโต คือเห็นผู้ใหญ่เติบโตขึ้นแกก็อยากโตอย่างนั้นบ้าง เห็นพ่อแม่ได้รับการรับรองนับถือเพราะโตแล้ว แกก็อยากโตบ้าง แกก็วิ่งแกก็ซน วิ่งโน่นวิ่งนี่เล่นโน่นเล่นนี่ ออกกำลังกาย นั่นก็แสดงความอยากโตของแก อยากโชว์ คือลักษณะมนุษย์นั้นอยากเป็นคนเด่นมาแต่เด็ก ๆ ถ้าแสดงอะไรเห็นคนอื่นเอาใจใส่ แม้แต่ขึ้นไปที่สูง ๆ ให้คนเห็นแล้วหันมามอง แกก็มีความสุข และที่ว่าอยากช่วยนั้นในคนไทยมีมาก เมื่อเห็นคนอื่นทำอะไรก็ช่วยหยิบ ช่วยจับ โดยเฉพาะในเมืองเรานี้ เห็นคุณย่าคุณยายตื่นเช้าขึ้นมาถึงไม่รู้จักพระสักหน่อย แต่ว่าหุงข้าวไปตักบาตรถวายพระช่วยคนอื่น ความรู้สึกนี้แกฝังไว้แต่เล็ก ๆ เมื่อไปช่วยคนอื่นแล้ว ผู้ใหญ่ก็ยกย่องผู้ใหญ่ก็ให้การนับถือแก แกก็จำไว้ ต่อไปแกพยายามช่วยหยิบโน่นจับนี่ บางทีผู้ใหญ่ไม่เข้าใจคิดว่าแกนั้นยุ่ง เช่นแกเห็นพื้นไม่สะอาด แกเห็นพ่อเห็นแม่ถูพื้น แกก็เอาผ้าชุบน้ำถูเสร็จแล้วน้ำก็ เลอะเทอะไป ผู้ใหญ่ที่เจ้า อารมณ์ ก็หาว่าซนยุ่ง แล้วตีแก ถ้าอย่างนั้นหมายความว่าไปถ่วงความเจริญเติบโตในทางจิตใจ หลักเกณฑ์ศึกษาต่อไปว่า เด็กนั้นเมื่อมีความ

ต้องการ ความรัก ความอบอุ่น ต้องการอยากทำตามที่ตัวอยาก ในท่ามกลางความต้องการเหล่านี้ ถ้าไปกด ไปห้ามเสียหรือไปแปลผิดเป็นอย่างอื่นแกจะเสียใจ ความเจริญแกถูกต่อต้านจะก็หยุดชงัก แกจะเศร้าใจ เหี่ยวผ่อ เหี่ยวแห้ง ภาษาจิตวิทยาเรียกว่า ฟรัสเตรชั่น (Frustration) เด็กคนนี้โตขึ้นมาแกจะซึม และหงุดหงิดทำอะไรต่าง ๆ มักโมโหฉุนเฉียวง่าย ดุเดือดด้วย เพราะว่าความต้องการถูกขจัดถูกตัด ถูกทอนมาตั้งแต่ในตอนต้น เพราะฉะนั้นในแง่นี้ คือศึกษาให้รู้ว่าเด็กต้องการอะไรโดยทั่ว ๆ ไป เสร็จแล้ว ช่วยให้เขาเจริญเติบโตพัฒนาขึ้นมาพร้อมกับสิ่งที่เขาควรจะได้ ไม่มากก็น้อย เมื่อเขามีพัฒนาขึ้นมาพร้อมสุขภาพจิตดี นั่นคือเขามีศีลธรรมดีด้วย

คราวนี้มาถึงหลักสำคัญอีกอย่างหนึ่ง เด็กนั้นย่อมขาดสติสัมปชัญญะ ขาดความรู้ว่าอะไรคือความพอดี ขาดความรู้ว่าอะไรควรจะทำขนาดไหน เท่าใด แกอาจจะวิ่งเล่นแล้วก็เลยตกบันไดไปโดยไม่รู้ว่าจะยั้งตรงไหน เพราะฉะนั้นในตอนนี้ก็มาถึงคำหนึ่งว่า ในท่ามกลางความเจริญเหล่านั้นก็ต้องมีคำหนึ่งขึ้นมา คือคำว่า วินัย (Discipline) ถ้าหากเด็กจะทำอะไรมากเลยไป ก็ต้องห้ามกันไว้บ้างต้องดึงไว้บ้าง มิใช่ว่าจะต้องตามใจ

กันเสมอไป เด็กอาจจะปีนหน้าต่างไปสูง ๆ แล้วตกลงมา เด็กอาจไม่ทราบว่าอันตรายต้องดึงไว้บ้าง หรือบางทีอาจทำโทษเสียบ้าง ไม่เตือนนั้นไม่ได้ การที่เด็กขึ้นต้นไม้ ถ้าขึ้นต้นไม้เตี้ย ๆ ไม่เป็นไร ตกมาก็รู้เองว่าเจ็บแล้วต่อไปก็ไม่ทำอีก ถ้าสูงเกินไปตกลงมาอาจถึงตาย ผู้ใหญ่ก็ต้องรู้ว่าสิ่งนี้ไม่ควร เด็กที่วิ่งเล่นข้างถนน ก็อาจจะถูกรถทับ นั่นเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ที่จะต้องดึงเข้ามา ว่าให้เล่นแต่ในบ้านหรือที่สนามเด็กเล่นหรือหากีฬาอย่างอื่นให้แกเล่นในบ้าน ให้แกมีความพอใจในสิ่งเหล่านั้น อันนี้เรียกว่า วินัย การที่มีข้อห้ามในบางสิ่งบางอย่างซึ่งควรจะห้าม อันนี้กระผมคิดว่าจะคล้าย ๆ กับคำว่า ศีล และการที่ส่งเสริมให้แกมีความเจริญเติบโตไปในทางที่ชอบธรรมนี้ กระผมคิดว่านี่คือ ธรรม ฉะนั้นเด็กที่มีดิสซิบปลินหรือวินัย และเด็กที่ถูกเลี้ยงให้แกทำอะไรในสิ่งที่แกควรจะได้ทำบ้าง กระผมคิดว่านี่แหละประกอบเป็น ศีลธรรม เด็กจะเติบโตมาพร้อมกับความมีศีลธรรม

สำหรับปัญหาต่อไปที่กระผมได้เรียนมาตอนต้น ก็คือการที่จะอบรมให้เด็กมีศีลธรรมอย่างนี้ ควรจะทำเมื่อไร ? จะให้ใครทำ ? หรือจะโยนความรับผิดชอบไปให้ใคร ถ้าเด็กทำ

อะไรผิด ๆ เรื่องนี้เราจะไม่โยนความรับผิดชอบไปหาใคร แต่เป็นเรื่องที่ทุก ๆ คนที่ต้องช่วยกันทุกวิถีทาง และจะถามว่าเมื่อไรนั้น ในทางแพทย์ได้เน้นและย้ำหนักหนาว่าไม่ใช่ว่าเมื่อโตแล้วหรือไปโรงเรียนแล้ว อายุห้าหกขวบนี้สายเกินไปแล้ว อารมณ์ของเด็กนี้จะเจริญเติบโตขึ้นมากที่สุดภายในระยะสองปีแรก การศึกษาทางจิตวิทยามีนายแพทย์เกเซลเป็นหัวหน้าคณะ ที่ศึกษามาก พบว่าเด็กนี้มีอารมณ์ตั้งแต่เล็กที่สุด เช่นมีอารมณ์ของความโกรธเมื่อก่อนอายุ ๔ เดือน ความกลัวเมื่อก่อน ๗ เดือน มีความอิจฉาริษยาคนอื่นเมื่ออายุ ๑๔ เดือนเป็นต้น มีความรักความอบอุ่น ความพอใจอยู่กับใครต่าง ๆ ภายใน ๒ ขวบ และเมื่ออายุถึง ๕ ขวบครึ่งเท่านั้น ทุกสิ่งทุกอย่าง การสังคม การเข้าใจในวัฒนธรรมต่าง ๆ มีแล้ว จนกระทั่งเกเซลเรียกเด็กอายุ ๖ ขวบว่า "สุภาพบุรุษน้อย ๆ" คือแกรู้อะไรแทบทุกอย่างแล้ว แต่ในระยะ ๒ ขวบแรกเป็นระยะที่แกฝังความรู้สึก ฝังอารมณ์ต่าง ๆ เข้าไปมากแล้ว เพราะฉะนั้นจะปล่อยไว้จนอายุ ๖ ขวบไปถึงครูแล้วค่อยว่ากันก็ย่อมไม่ถูกเป็นธรรมดา.

ฉะนั้น การที่จะอบรมเมื่อไรนั้น ต้องเริ่มแรกที่สุด ต้องเริ่มให้เร็วที่สุด ตั้งแต่คลอดออกมา แต่ถึงกระนั้นก็ยังสายเกินไป ควรจะเริ่มตั้งแต่ยังอยู่ในครรภ์ของมารดาคือตั้งแต่ยัง

ไม่เกิดด้วยซ้ำ อธิบายเพิ่มขึ้นก็คือว่า การศึกษาและอบรมของผู้เป็นมารดานั้นเอง ผู้เป็นมารดาควรจะมีสุขภาพแข็งแรง มีสุขภาพจิตดี ควรจะเข้าใจว่าการกระทำสิ่งใดจะกระทบกระเทือนถึงเด็กที่จะเกิดมาบ้าง และผู้เป็นมารดานั้น การศึกษาได้แสดงชัดเจน ถ้าหากมารดามีความสุข มีความเข้าใจในเรื่องลูกที่จะเกิดมา มีความต้องการบุตร มีความพอใจว่านี่ลูกของฉัน ถ้าเกิดมา ฉันจะรัก ฉันจะถนอม ฉันจะเลี้ยงดูให้ดีที่สุด และมีความสุขในขณะที่เป็นมารดาเช่นนั้น จะคลอดง่ายเข้าแล้วเด็กจะเติบโตมาแข็งแกร่ง แข็งแรงดี เรื่องนี้ก็มีการศึกษาและทดลองมาก ไม่สามารถจะนำมาพูดวันนี้ได้ทั้งหมด แต่ว่าตามหลักเกณฑ์แล้ว อายุ ๕ — ๖ ขวบแล้วจึงคิดการอบรมนั้นเป็นการสายเกินไป ต้องตั้งแต่เล็กที่สุด เล็กที่สุดก็ยังสายเกินไป ตั้งแต่ยังไม่ปฏิสนธินั้นยิ่งสำคัญหนัก ยิ่งตั้งแต่เริ่มจะเป็นสามีภรรยากันก็สำคัญ คนที่จะรักกัน จะชอบกัน จะแต่งงานกันนั้น ถ้าหากไปกันไม่ได้เหมือนน้ำกับน้ำมัน ก็จะมีความสุขไม่ได้ จะทะเลาะเบาะแว้งกันเสมอ คนละวัฒนธรรม คนละเข้าใจ คนละศาสนาเหล่านี้ เขาจะไม่มีความสุขในชีวิตการแต่งงาน แล้วอาจจะบังเอิญมีลูกขึ้นมาในลักษณะที่ไม่พร้อมที่

จะมีลูกด้วยกันก็ได้ และเด็กอย่างนั้น โตขึ้นมาก็ไม่ค่อยจะสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สุขภาพจิตย่อมไม่ดี จิตใจว้าวุ่น ศีลธรรมไม่ดี ประการนี้เป็นสิ่งหนึ่งในแง่ศึกษาได้วางเกณฑ์ไว้

ประการสุดท้าย กระผมใคร่จะพูดไว้ในตอนนี้ด้วยว่า เมื่อโตมาแล้วพ้นหน้าที่ไปแล้วหรือ ตอบว่าไม่พ้นไปได้ ถึงแม้โตไปแล้ว พ่อแม่ก็ยังหาได้พ้นความรับผิดชอบไม่ ผู้ใหญ่ผู้ปกครองทั้งหลาย หรือชาวบ้าน ทั้งหลายก็หาพ้น ความรับผิดชอบไม่ จะต้องติดตาม จะต้องเข้าใจ อย่างที่ทางพระท่านว่า อนุศาสนี คือต้องคอยติดตามพร่ำสอนเสมอ อย่างน้อยก็แนะแนวแนะทางให้

อนึ่ง เด็กซึ่งมักจะเกิดเสียศีลธรรมไป มีอะไรแปลกไปนั้น มูลเหตุมีหลายประการอย่างที่กระผมเรียนแล้ว และมูลเหตุสำคัญอีกอันหนึ่งก็คือตัวอย่างที่ไม่ดีของผู้ใหญ่ ถ้าหากผู้ใหญ่ที่จะไปสอนเขาให้เขาทำตัวให้ดี แต่ตัวผู้ใหญ่เอง เป็นคนที่ไม่นึกถึงความดี เช่นเห็นแก่อบายมุข ชอบเล่นการพนัน ชอบเสพสุราเป็นอาจิณ มึนเมาต่าง ๆ เด็กจะได้ตัวอย่างที่ชั่ว แล้วก็จะดูดให้เด็กพลอยเป็นคนเสียไปด้วย เช่นนี้แม้จะไปสอนให้เด็กดีต่าง ๆ ก็จะไม่ได้ประโยชน์อะไรเลยกระผมนึกได้ในตอนนี้เพียงเท่านี้ก่อน.

คำอภิปรายเพิ่มเติมแนวทางศาสนา

โดย

เจ้าประคุณสมเด็จพระมหาวีรวงศ์

รวมความว่า ในด้านจิตแพทย์ เด็กจะมีจิตใจอันดีเบิกบานมีสุขภาพอนามัยดี ขึ้นอยู่กับจิตใจของมารดาบิดา คือทางบิดามารดาผู้ให้กำเนิดมีความรักความนับถือกัน มุ่งปฏิบัติดีปฏิบัติชอบต่อกัน ถนอมน้ำใจกันไม่ให้ได้รับความเดือดร้อนเป็นสุขด้วยกัน และทางบิดามารดามีความปรารถนาบุตร และอยากได้บุตรที่ดี และก็พยายามทำทุกสิ่งทุกอย่างในทางที่ดี ดังตัวอย่างในด้านศาสนาที่ว่า พระโพธิสัตว์นั้นเป็นผู้ที่มีบุญญาธิการสูง เมื่อจะจุติลงมา แม้ยังบำเพ็ญบารมียังไม่ได้เป็นพระ-พุทธเจ้าก็ต้องเลือกครรภ์ที่บริสุทธิ์ คือครรภ์ของมารดาที่มีศีล-ธรรม ก็เพราะว่าถ้ามารดาผู้มีศีลธรรมมีเมตตากรุณาแล้ว จิตของมารดาเป็นเช่นนั้น บุตรก็ได้รับการอบรมตั้งแต่เลือดของท่านที่เข้าไปเลี้ยงร่างกายและจิตใจของบุตร จึงมีเรื่องว่า พระบิดามารดาของพระประทุมกุมาร ซึ่งเป็นพระโพธิสัตว์ พระมหา

กษัตริย์องค์นี้ มีพระมเหษี สนมมากมาย แต่ไม่มีพระราชโอรส จึงทรงประกาศว่า ถ้าใครมีพระโอรสเป็นชายแล้ว จะยกให้เป็นใหญ่ พระมเหษีที่มีอยู่ในขณะนั้น ก็มีจิตใจสูง ทรงรักษาอุโบสถ มีพระทัยเต็มเปี่ยมด้วยเมตตากรุณาในมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย แม้สนมกำนัลที่อยู่ในปกครอง ซึ่งเป็นคู่แข่ง ท่านก็มีพระหทัย เมตตากรุณา ไม่มีอิจฉาริษยา ปกครองโดยความเป็นธรรม ส่วนสนมกำนัลนั้น ที่นับถือเทวดาก็บนเทวดา บนพระภูมิเจ้าที่ บนป่าบนเขา แล้วแต่จะเห็นว่าอะไรดี ส่วนในด้านจิตใจและความประพฤตินั้นไม่คำนึง มีแต่ความอยาก กับความเชื่อถือทิฏฐิ ในที่สุดพระมเหษีใหญ่ก็ทรงครรภ์ คือพระประทุมกุมารก็จุติจากดุสิตลงมาเกิด นี่แสดงให้เห็นว่า คนดีมีบุญมีกุศลมาก ก็ย่อมเลือกเกิดในครรภ์ที่ดีคือ ครรภ์ของมารดาที่มีศีลธรรม แม้นมารดามีศีลธรรม แต่บิดามีใจโหดร้ายไม่มีศีลธรรม ก็ไม่เป็นที่เลือกเหมือนกัน นี่เป็นเรื่องของมูลเหตุดั้งเดิมว่า ถ้าบิดามารดามีจิตใจบริสุทธิ์มีเมตตากรุณา มีศีลธรรมดี ก็ย่อมได้บุตรที่ดีตรงกับของจิตแพทย์ที่ว่า มารดาบิดาที่เป็นผู้ให้กำเนิด ถ้ามีบิดามารดามีจิตใจบริสุทธิ์รักกันนับถือกัน มีความ ยุติธรรมต่อกัน อยู่ด้วยกัน ด้วยความ สงบสุขใน ครอบครัว

ถ้ามีลูกก็เป็นลูกดี ๆ มาเกิด เวลาเกิดก็ได้รับการอบรมสั่งสอนดีตามภูมิของมารดาบิดา ก็เป็นคนดี นี่เป็นมูลเหตุชั้นต้น

นอกจากนี้แล้ว แม้บิดามารดาจะเป็นคนยากจนค่นแค้น มีกำลังทรัพย์น้อย แต่มีจิตใจสูง มีเมตตากรุณาต่อบุตร เห็นว่าตนไม่สามารถจะอบรมสั่งสอนเลี้ยงดูให้เด็กเจริญได้ ก็มักจะนำไปฝากกับผู้ที่บริบูรณ์ด้วยคุณธรรม มีเมตตากรุณา เช่นเอาไปฝากไว้กับพระ ก็ได้รับการอบรมสั่งสอนอยู่ใกล้ศีลธรรม นี่เกี่ยวกับเสวนะ คือได้อยู่ในร่มของเมตตากรุณาของกาสาวะ ในวัดมีแต่การกระทำที่ประกอบด้วยเมตตา ไม่เบียดเบียนคนไม่เบียดเบียนสัตว์ เด็กก็ได้รับอบรมดีก็เป็นคนดี

รวมความว่า ทุกคนที่จะเป็นคนดีนั้น ต้องได้รับการอบรมดีมาเป็นชั้น ๆ จากมารดาบิดา ครูบาอาจารย์และสิ่งแวดล้อมคือ เพื่อนฝูง พี่น้องวงศ์ญาติ ล้วนเป็นคนดีทั้งนั้น เมื่ออยู่แวดล้อมไปด้วยสิ่งดี ๆ ที่เป็นขอบเขตให้ประพฤติดีตามกัน ก็ย่อมเป็นคนดีได้ ซึ่งมีศีลธรรมมีวินัย เป็นขอบเขตแห่งความประพฤติ ส่วนในด้านความอยาก ความปรารถนา อยากจะดี อยากจะเด่นนั้นนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ที่จะให้เด็กพยายาม อยากจะฉลาด อยากจะเรียนรู้เหมือนเขา ก็พยายามเล่าเรียน

ศึกษาไม่ยอมเป็นคนแพ้ใครในด้านดี อันนี้เป็นเรื่องที่ควรส่งเสริม เรียกว่า อยากโต อยากโชว์ อยากช่วย อยากรู้

อยากโต ก็คืออยากจะเป็นผู้ใหญ่ จะสามารถทำอะไรๆ เหมือนเขาเหมือนท่านผู้ใหญ่ ถ้าอยากรู้ก็เป็นเหตุให้ศึกษา สนใจฟัง สนใจทำ อยากโตก็ว่าทำตามผู้ใหญ่ ผู้ซึ่งเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ อยากโชว์ ก็คืออยากจะมีดีมาอวดกับเขา อยากช่วย ก็คืออยากจะเป็นคนมีประโยชน์ เพราะคนที่ไม่รู้จักช่วยใคร ๆ นั้นไม่มีประโยน์ อยาก ๔ อย่างนี้เป็นมูลฐาน นับว่ามีมูลฐานอันดี แต่ว่ามูลฐานอันดีนั้น ถ้าไม่มีใครประคับประคอง มันไปในทางเสื่อม อย่างเห็นเขาปล้นธนาคารหรือปล้นทรัพย์ที่มาเบิกจากกระทรวงการคลังจำนวนมาก ๆ ดูภาพยนต์ปล้นกันอย่างไร ก็รู้สึกว่าชักจะเป็นคนเก่งหนังสือพิมพ์ลงอีกทีกครึกโครม เด็กบางคนรู้สึกสนุก บางทีชวนเพื่อนปล้นธนาคารโดยสมมติซ้อมกันไว้ก่อน ชนิดนี้ถ้าโตขึ้นถ้าได้โอกาสก็เห็นจะทำ นี่ก็เพราะไม่รู้ว่าการทำเช่นนั้น มันเด่นในโลกจริง แต่ก็เด่นในทางที่โลกเขาไม่นับถือ คนที่เด่นในโลก มี ๒ คนเท่านั้น ดีที่สุด กับชั่วที่สุด อย่างครั้งพระพุทธกาล ก็มีพระพุทธเจ้าที่ดีที่สุดในโลก พระเทวทัตก็เลวที่สุดในโลกเหมือนกัน มีชื่อเสียงมาจนถึงทุก

วันนี้ ถ้าเขายกตัวอย่างที่ชั่วที่สุด เขาก็เอาพระเทวทัตมาอ้าง ยกตัวอย่างที่ดีที่สุด ก็ยกพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฉะนั้นก็จำจะต้องสอนให้เขารู้ว่า อยากจะโชว์นั้นต้องโชว์ในสิ่งที่เขานิยม อย่าไปโชว์ในสิ่งที่โลกเขาตำหนิติเตียน ไม่นับถือเข้า ทีนี้อยาก ช่วย การช่วยนั้น ก็คือเอื้อเฟื้อ หรืออยากจะเป็น ใครเขาทำอะไรก็อยากจะทำบ้าง ต้องการทำเป็นเหมือนเขา อันนี้เป็นทางดีที่สุด คนที่ทำอะไรเป็นทุก ๆ อย่างนั้น ก็เพราะตัวเองสนใจช่วยผู้ใหญ่ หรือมิฉะนั้นผู้ใหญ่ใช้ให้ทำ ใช้ให้ช่วยเขา เมื่อรู้จักทำเองเป็นก็ทำ นอกจากช่วยเขาทำ นำให้ทำเป็น อันนี้เป็นพื้นอัธยาศัยดี ซึ่งเราควรจะสนับสนุน

ศาสตราจารย์ ฝน ว่า ทั้ง ๔ อย่างนี้ต้องมีวินัย คือว่ามีขอบเขต รู้จักบังคับ ไม่ใช่อยากทำตามความอยากเสมอไป ถ้าจะทำดีทำเด่นในทางที่ไม่สมควรแล้ว ก็ต้องรู้จักห้ามใจ นี่ต้องอาศัยผู้ใหญ่ผู้รู้รับผิดชอบดีชั่ว เป็นผู้ให้เตือนสติให้สำนึก ไม่ใช่ปล่อยให้เด็กประพฤติตามอย่างของตัว สำหรับผู้ใหญ่นั้น ไม่เฉพาะแต่บิดามารดา ซึ่งเป็นผู้ปกครองโดยตรง แม้ผู้ใหญ่อื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ในวงศ์ตระกูล เช่น พี่ ลุง ป้า น้า อาว์ ปู่ ย่า ตา ยาย เมื่อมีความสัมพันธ์ทางญาติ รับผิด

ชอบในความเจริญความเสื่อมของวงศ์ตระกูลแล้ว จะต้องสอดส่องดูแลความประพฤติของเด็กว่าเป็นไปในขอบเขตแห่งศีลธรรมหรือไม่ ถ้าไม่เป็นไปในขอบเขตแห่งศีลธรรม จะเสื่อมก็คอยเตือน คอยปลอบ คอยชี้แจงแสดงเมตตาจิต ไม่ใช่ดุตวาดหรือลงโทษ พูดให้เข้าใจเหตุผลว่า ความเป็นคนดีนั้น ไม่ใช่ประพฤติตามอำนาจความอยาก ต้องนึกถึงการที่ทำด้วยว่า ถ้าทำลงไปแล้ว ตัวเองจะเป็นผู้น่าเกลียด ไม่น่ารัก ไม่น่านับถือ ตัวเองจะได้ทุกข์ยากเดือดร้อน เพราะการกระทำนั้นแล้ว ก็ไม่ควรกระทำ ถ้ารู้ว่าทำแล้วจะเป็นที่รักที่นับถือ และจะได้รับประโยชน์จากการกระทำนั้น ก็ควรทำ ถ้าตัวเองไม่สามารถจะพิจารณาเหตุผลว่า ดีหรือไม่ดีได้ ก็ต้องถามผู้หลักผู้ใหญ่ ถามลุงป้าน้าอาว์ ปู่ย่าตายาย ถามครูบาอาจารย์ ถามบิดามารดา โดยที่สุดเพื่อน ที่รู้สึกว่าเป็นคนดีก็ถามกันได้ การถามนี้เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ที่จะได้รับคำตอบที่มีเหตุผลจากท่านผู้รู้ ผู้ฉลาด แต่ถ้าไม่รู้จักถามไม่รู้จักพึ่ง ไม่รู้จักคิดก็ยากที่จะทำเป็น เพราะฉะนั้น ผู้ใหญ่ก็จะต้องมีหน้าที่ควบคุมความประพฤติปฏิบัติทางการเล่น การสนุกของเด็ก ไม่ใช่ปล่อยให้เด็กมีเสรีภาพเกินขอบเขต ถ้าปล่อยให้เด็กมีเสรีภาพโดยไม่รู้ขอบเขต ไม่รู้เสื่อม

ไม่รู้เจริญแล้ว ก็จะเป็นผู้ล้างผลาญมากกว่าที่จะเป็นผู้สร้าง ทีนี้ในขอบเขตแห่งวงศ์ตระกูลนั้น ถือว่าเป็นหน้าที่ของมารดาบิดาเป็นต้น แต่ถ้าพ้นความดูแลของบิดามารดาปู่ย่าตายายลุงป้าน้าอาว์พี่น้องไปแล้ว ไปในที่ทั่ว ๆ ไปแล้ว บุคคลเหล่านี้ไม่มีโอกาสจะเตือนจะว่า ถ้าจะปล่อยไปตามยถากรรม คนอื่นไม่เอาเป็นธุระด้วยก็จะพากันเสีย ไม่มีเครื่องป้องกัน คือวินัยในใจตัวไม่มี ต้องเอาวินัยที่คนอื่นเขาช่วย เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้ใหญ่ทั่ว ๆ ไปนั้นจะต้องมีเมตตาจิตต่อเด็กกรุณาต่อเด็ก ไม่ปรารถนาจะเห็นเขาเสื่อมหรือได้ทุกข์ หรือเป็นตัวการแห่งความเสื่อมความทุกข์ให้คนอื่น ก็ควรจะแสดงเมตตากรุณาให้ปรากฏแก่เด็ก ช่วยเตือนช่วยแนะนำด้วยถ้อยคำอันไพเราะมีเหตุผล แสดงความหวังดีให้เด็กรู้สึกและนับถือ เมื่อเด็กรักและนับถือแล้วก็จะฟังโดยเคารพและจะนำไปปฏิบัติตาม อย่างเราใครมาเตือนด้วยความหวังดี เมื่อเด็ก ๆ เขาพูดว่า พ่อคุณพ่อหนูทำอย่างนี้ไม่ดีนะจ๊ะ จะเสียหายจะเสื่อมโลกเขาจะดูถูก พอเขาเตือนอย่างนั้นดูใจหายวาบ โกรธเขาไม่ได้ เขาพูดเพราะ ๆ เขาพูดด้วยความหวังดี ก็ต้องนิ่งแล้วฟังด้วยความสงบ แล้วคำเตือนคำสอนนั้น ๆ ก้องเข้าไปในหูและจารึกเข้าไปในจิตใจ พอถูก

เตือนเข้าทีเดียว คราวหลังก็เข็ด และไม่ทำอย่างนั้น และก็จะรู้จักเกรงใจผู้หลักผู้ใหญ่ เพราะฉะนั้นผู้ใหญ่สำคัญที่สุด เอาเมตตาออกตั้ง พูดด้วยถ้อยคำอันไพเราะ แสดงความหวังแล้ว เด็กก็ย่อมเคารพ แม้ไม่ใช่ผู้เกี่ยวข้องเป็นลุงป้าน้าอาว์ปู่ย่าตายายก็ตาม

สำหรับในด้านโรงเรียนนั้น ครูบาอาจารย์ก็มีหน้าที่ปกครองเด็กที่ อยู่ในโรงเรียนในชั้นของตัว หรือในโรงเรียนของตัว เพราะโรงเรียนย่อมมี ระเบียบควบคุม ความประพฤติ ปฏิบัติของนักเรียนให้เป็นไปในทางสงบและเรียบร้อย ไม่เป็นการเสียหาย ถ้าครูอาจารย์ทุก ๆ คนเอาใจใส่ สอดส่อง ดูแลความประพฤติของนักเรียน และศึกษาอุปนิสัยใจคอของนักเรียนแต่ละคนให้รู้ว่ายิ่งหย่อนอย่างไรแล้ว แสดงเมตตาจิตเตือนผู้มีจิตใจทรามให้สำนึก และให้พยายามแก้ไขตัวเอง คอยติดตามอยู่เสมอ และชี้ตัวอย่างนักเรียนที่ดี ที่น่ารักน่าเอ็นดู มีความประพฤติดีให้เห็นโดยวิธีชี้กันเฉพาะตัวต่อตัว โดยชี้ตัวอย่างให้เห็นในห้องเรียนว่าในห้องเรียนนี้มีใครเป็นผู้เด่น ด้วยความประพฤติดี มีศีลธรรมดี มีวินัยดี แต่งตัวเรียบร้อย มีอารยธรรม มีมารยาทเรียบร้อยในที่ประชุม ถ้าทำอย่างนี้ทั่ว ๆ ไปแล้ว เด็กทุก ๆ คนชอบความ

ยกย่อง สรรเสริญ ไม่ชอบติ ก็จะจูงใจผู้ที่ไม่เอาใจใส่แก่ความประพฤติของตัว การนุ่งห่มแต่งกายของตัว จะเพ่งเล็งผู้ที่ได้รับการชมนั้นว่า เขาประพฤติอย่างไร เขาแต่งตัวอย่างไรจึงได้รับความชมเชย ก็จะพยายามทำตาม ข้อที่ ๓ ที่ว่าอยากจะโชว์ความดีของตัวบ้าง ถ้าไม่ทำให้ตัวได้รับความยกย่อง สรรเสริญบ้างแล้ว ก็อับอาย น้อยเนื้อต่ำใจ ไม่ทันเพื่อน นี่เป็นอุบายวิธีที่จะนำเด็กไปในทางที่มีวินัย มีศีลธรรม ถ้าถือว่าธุระไม่ใช่ฉันมีหน้าที่สอนวิชาความรู้ เด็กจะเป็นอย่างไร ก็แล้วแต่เรื่อง และครูบางคนก็กลัวนักเรียนเสียด้วย เช่นนี้ก็ย่อมไม่ถูก ครูต้องไม่กลัว แต่ต้องมีเมตตา กรุณารัก และทำตัวให้นักเรียนรักนับถือ นักเรียนจะรักนับถือก็เพราะมีความหวังดี เอาใจใส่พร่ำสอนถ่ายวิชาความรู้ให้เต็มที่ กวดขันผู้ที่เรียนไม่ทันเพื่อน บอกไปด้วยว่าถ้าขืนย่อหย่อนอย่างนี้จะสอบไล่ตก จะเสียใจ บิดามารดาจะเดือดร้อน กวดขันให้ขมักเขม้น เมื่อประพฤติตามครูสอบไล่ได้ทุกปี ก็จะสำนึกว่า ที่ตัวสอบไล่ได้นั้น เพราะครูประคับประคองชักจูงไปในทางดี แม้นักเรียนออกไปจากโรงเรียนแล้ว ก็ยังจะนึกถึงคุณครูอาจารย์ว่า เราได้ดีเพราะครูท่านช่วยอบรมสั่งสอน เพราะฉะนั้น ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญที่ ๒

รองจากบิดามารดา พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้ในทิศ ๖ ว่า มารดาบิดาเป็นบูรพทิศ คือทิศตะวันออก คือเป็นแสงสว่างส่องทางดำเนินของบุตรไปในทางเจริญ ทิศเบื้องขวาคือครูอาจารย์ ครูอาจารย์มีหน้าที่ถ่ายวิชาความรู้ให้ ฝึกหัดอบรมสั่งสอนจรรยามารยาท ความประพฤติ ฝึกอุปนิสัยใจคอให้เป็นคนขยันหมั่นเพียรให้กล้าในทางที่ถูกที่ชอบ ให้รู้จักแข่งขันกันในทางเจริญ เมื่อเป็นเช่นนี้ นักเรียนก็จะเจริญด้วยรู้จักประพฤติตัวให้เป็นไปตามคำแนะนำ สั่งสอนของครูอาจวรย์ แล้วนักเรียนก็จะเคารพนับถือครูบาอาจารย์ เพราะฉะนั้น ครูอาจารย์จึงเป็นทิศเบื้องขวา หรือเป็นแขนขวา ที่ช่วยประคับประคองให้ศิษย์ของตนเป็นผู้เจริญในโลกทั้งในด้านศิลปวิทยา และความประพฤติดีหรือความสามารถในการใช้ศิลปวิทยา

นอกจากครูบาอาจารย์แล้ว เราทุกคนก็มีเพื่อน เพื่อนนี้สำคัญที่สุด เป็นปัจจัยภายนอกที่จะชักนำให้ดีหรือให้เสียก็ได้ ถ้าเพื่อนดีก็นำไปในทางดี ถ้าเพื่อนชั่วก็นำไปในทางเสีย เด็กไม่รู้จักเลือก เพราะฉะนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้หลักผู้ใหญ่ คือบิดามารดาหรือครูบาอาจารย์ จะต้องสอนให้รู้จักเลือกเพื่อนที่ดี ไม่คบเพื่อนชั่ว แล้วก็รักษาตัวไม่ให้เสื่อมเพราะการคบค้า

สมาคม การที่จะให้เด็กรู้จักเลือก ก็ต้องให้ตัวอย่าง เพราะเด็กย่อมมีทั้งดีทั้งชั่วปรากฏอยู่ เพื่อชี้ให้เห็นว่าอย่างนี้ไม่ดีไม่ควรเอาอย่าง อย่างนี้ดี เอาอย่างได้ไม่มีทางเสีย เพราะรอบ ๆ บ้านก็คงจะมีเด็กดีและไม่ดี คนทุกคนมีสัญชาตญาณอยากเป็นคนดี เมื่อท่านว่าไม่ดี ก็คงจะไม่ต้องการ ถ้าท่านว่าดีก็คงจะต้องการ ถ้าหากว่าจะไปติดเล่นติดสนุก ชอบคบกับคนไม่ดี เพราะเล่นกันสนุกสนาน ส่วนคนดีนั้น เขารู้กาลรู้เวลารู้หน้าที่ ไม่เล่นพร่ำเพรื่อ อันนี้ก็แสดงให้เห็นว่า เด็กนั้นไม่เอางานเอาการเอาแต่เล่นจะเสื่อม เพราะฉะนั้นต้องสอนให้เด็กรู้ค่าของ กาลเวลา ว่าเวลากิน เวลานอน เวลาเรียน เวลาพัก เวลาเล่นเวลาสงบใจ ต้องรู้เวลาของตัวเองและทำให้ถูกเวลา เมื่อทำให้ถูกต้องตามเวลาแล้ว กิจการทั้งหลายทั้งปวง ไม่มีเสียหาย ก็เป็นไปตามขอบเขตของเวลา คือกินเป็นเวลา ท้องไม่เสีย เรียนเป็นเวลา ความรู้ไม่เสื่อม เล่นเป็นเวลา ร่างกายแข็งแรง สมองโปร่ง นอนเป็นเวลา ได้สงบพักสมอง พักประสาท สงบเป็นเวลา คือว่าถ้าคนองอยู่เสมอแล้ว ไม่มีเวลาสงบบ้าง ก็จะไม่รู้ว่าความสงบนั้นเป็นสิ่งสำคัญเหนือสิ่งอื่น ๆ ทั้งหมด ในเมื่อมีเรื่องยุ่งใจขึ้นมาแล้วก็ต้องรู้จักสงบ รู้จักบังคับจิตใจของตนไม่ให้วุ่นวาย

สงบอย่างอื่นไม่ได้ก็หลับไปเสีย ระงับประสาท นี่เป็นเรื่องเกี่ยวกับเพื่อน นอกจากเพื่อนแล้ว คนที่อยู่ในสังคมนั้น ก็ย่อมได้เห็นทุกสิ่งทุกอย่าง ทั้งดีทั้งชั่วที่ปรากฏในสังคมนั้นแหละเหนี่ยวรั้งฉุดกระชากเอาไปโดยไม่รู้ตัว เพราะเด็กนั้นย่อมมุ่งสนุก และถ้ารวมกับเพื่อนมาก ๆ สนุกสนานกันยิ่งพอใจ เมื่อส่วนมากเขาไปทางไหน ตัวก็จะตามเขาไปโดยไม่คำนึงถึงความเสียหาย

เพราะฉะนั้น สังคมแห่งผู้ใหญ่จะต้องทำตัวให้เป็นเยี่ยงอย่างที่ดีแก่เด็กและทุกคนที่เป็นบิดามารดา จะต้องอบรมสั่งสอนบุตรของตนให้ดี และผู้ใหญ่นั้นจะต้องรู้จักอายใจ ไม่ทำเยี่ยงอย่างที่ไม่ดีให้เห็น เด็กที่รู้ดีรู้ชั่ว เห็นผู้ใหญ่ทำไม่ดีก็ดูหมิ่นไม่นับถือ ถ้าเด็กไม่รู้ดีรู้ชั่ว เห็นผู้ใหญ่ทำอะไรนึกว่าผู้ใหญ่ทำได้ ก็จะทำตาม จะพลอยเสีย เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้ใหญ่นั้นแหละเป็นตัวการแห่งความเจริญหรือความเสื่อม ถ้าผู้ใหญ่ทุก ๆ คนเห็นว่าตนเองเป็นหน้าที่ที่จะให้แบบอย่างที่ดีแก่เด็ก แล้วระวังความประ-พฤติปฏิบัติของตน ให้เป็นเยี่ยงอย่างที่ดี เช่นไม่ประพฤติอบายมุขให้เด็กเห็น ทำอะไรทำจริงตามหน้าที่ เป็นคนตรงเวลาเป็นคนซื่อตรง สุจริต ไม่คดโกง ไม่ให้เยี่ยงอย่างที่ไม่ดีแก่เด็ก

เมื่อผู้ใหญ่สร้างแต่ตัวอย่างที่ดีกันทั่ว ๆ ไป คือ เป็นผู้มีอารยธรรม มีศีลธรรม มีวัฒนธรรม เป็นแบบอย่างก็เป็นเครื่องแวดล้อมแก่เด็กไม่ให้ออก นอก วินัย วินัย นั้น เป็น ระเบียบ ทั้งศีล ธรรม วัฒนธรรม และ อารยธรรม จึงรวมว่าใครจะซัดใครไม่ได้ ครูจะซัดบิดามารดา ผู้ปกครอง ก็ไม่ได้ ผู้ปกครองบิดามารดา จะซัดครูอาจารย์ก็ไม่ได้ ทุกคนที่อยู่ร่วมกันในสังคมที่เป็นผู้หลักผู้ใหญ่ต้องรับผิดชอบร่วมกันในการสร้างศีลธรรม ให้แก่เด็กด้วยตนเอง เป็นผู้เคารพศีลธรรมประพฤติตามครองศีลธรรม มีศีล คือ ความประพฤติทางกายวาจาเรียบร้อย มีธรรม คือ มีความเมตตากรุณาต่อเด็ก และต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันประกอบอาชีพที่ชอบ มีความสำรวมในกาม มีความสันโดษในคู่ครองของตน มีความสัตย์ คือความซื่อตรง สุจริต ไม่คิดคดต่อมิตร เที่ยงธรรมในหน้าที่ รู้คุณท่านผู้มีคุณ และจงรักภักดีต่อประมุขของชาติ ความเป็นผู้มีสัตย์ ๔ ประการนี้ ย่อมเป็นเยี่ยงอย่างที่ดีแก่เด็กและ เยาว ชน เพราะ เด็ก และ เยาว ชน นั้น ทำ ตาม ผู้ ใหญ่ คือ อยากโต เหมือน ผู้ใหญ่ อยาก โชว์ เหมือน ผู้ใหญ่ เมื่อผู้ใหญ่เป็นตัว อย่าง ที่ดีใน ศีล ธรรม เหล่านี้ แล้ว เด็กก็ต้องดีตาม และ ความ เป็นผู้ มี สติ รอบ คอบ คือ เว้น เหตุ แห่งความประมาท คือดื่มสุราเมรัยนี้สำคัญที่สุด เท่าที่อาตมาเคย

เป็นกรรมการอบรมศีลธรรมข้าราชการและประชาชนมานั้นรู้สึกว่าสุราเมรัยนี้ ทำให้มนุษย์เสื่อมศีลธรรมเพิ่มขึ้นร้อยเปอร์เซ็นต์ทีเดียว

อาตมาเคยเป็นผู้ปกครองคณะสงฆ์มณฑลราชบุรี ซึ่งมี ๘ จังหวัดในเวลาที่เหล้ายังไม่ท่วมใจมนุษย์ ยังมีขอบเขต คืองบประมาณแผ่นดินไม่ขึ้นอยู่กับเหล้าราษฎรต้มเหล้ากินไม่ได้ และต้องซื้อเหล้ารัฐบาล และ เหล้าก็ ไม่ระบาด ท่วม ไหน ท่วมไป ความประพฤติผิดธรรมเพราะดื่มสุราเมรัยเป็นเหตุ มีประมาณน้อย การฆ่ากันการปล้นกัน การทะเลาะวิวาทกันในระหว่างเพื่อนบ้านเรือนเคียงและพี่น้อง มีน้อยเมื่อ เผยแผ่ โฆษณา เหล้าเป็นการใหญ่ เพราะได้งบประมาณมาใช้ในกิจการต่าง ๆ ของชาติ งบประมาณที่ได้มานั้นมากจริง แต่ว่าความประพฤติเสื่อมศีลธรรมมากขึ้นคดีอาญาก็มากขึ้น ต้องเพิ่มกำลังตำรวจเพิ่มอัยการขึ้นเจ้าหน้าที่อำเภอ ศาลผู้พิพากษาไม่พอก็ต้องเพิ่มขึ้น งบประมาณสมัยก่อนยี่สิบล้านบาท ยังมีประโยชน์แก่ประเทศชาติมากกว่าสองร้อยล้านที่ได้เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน เพราะได้สองร้อยล้านบาทมา ก็ไม่ได้เอาไปใช้อะไร ใช้เพื่อแก้ไขความเสื่อมศีลธรรม เพราะเหล้าเองนี้ คล้าย ๆ กับว่าเอาเงิน

ค่าเหล้าอันเป็นค่าน้ำสกปรกนี้ ไปซื้อน้ำสะอาดมาล้างความสกปรกแห่งความประพฤติที่เกิดขึ้นนั้นเอง กรรมการควบคุมการดื่มสุราเมรัยวางระเบียบการขายสุราเป็นเวลาไม่พร่ำเพรื่อ คณะรัฐมนตรีรับหลักการและประกาศใช้ทั่วไป แต่อีกด้านหนึ่งก็โฆษณาขายเหล้ากันเป็นการใหญ่ เพราะฉะนั้นการแก้ความเสื่อมศีลธรรม จึงไม่บังเกิดผลและโรคเสื่อมศีลธรรมและโรคใจทรามจึงเรื้อรังมาถึงทุกวันนี้

ฉะนั้น จึงรวมความว่า เราที่เป็นผู้ใหญ่ทั้งผู้ชายและผู้หญิงผู้บรรลุนิติภาวะแล้ว จะต้องระมัดระวังการกระทำของเราทุกคน ให้อยู่ในขอบเขตแห่งศีลธรรมเพื่อทำตัวให้เป็นแม่พิมพ์พ่อพิมพ์ที่ดี ของเด็กและเยาวชนของเราและยิ่งกว่านั้นผู้ที่มีศีลธรรมอันดีนั้น ย่อมมีจิตใจสะอาด ความประพฤติสะอาด หากมีลูกเต้าเกิดขึ้นก็คงจะถ่ายเอาอัธยาศัยและความประพฤติที่ดีของมารดาบิดาออกมา คือ ดีตามพิมพ์ เพราะฉะนั้นจึงเห็นว่าอุบายวิธีที่สำคัญที่สุดนั้นก็คือ เราทุกคนที่เป็นผู้ใหญ่พร้อมเพรียงกัน นัดหมายกันทั่ว ๆ ไปตั้งใจให้แบบอย่างที่ดีแก่ลูกหลาน แก่เด็กและเยาวชนของเรา ถ้าเขาไม่เห็น เราก็ต้องเตือน ต้องสอน จะนึกถึงว่าไม่ใช่ลูกไม่ใช่หลานใช่เหลนไม่

ควร ถึงไม่ใช่ลูกหลานเหลน แต่ก็เป็นผู้สืบสายโลหิตในด้านเชื้อชาติเราจะต้องระวังเชื้อชาติของเราที่จะสืบชาติตระกูล ต่อไปนั้น ให้เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรมดี จึงจะเป็นกำลังของชาติไทยในการสร้างความเจริญ คือมารักษาชาติพระศาสนาไม่ให้เสื่อม และบำรุงชาติพระศาสนาไว้ ให้เป็นไปด้วยกัน เรื่องชาติกับศาสนาพูดง่าย ๆ ก็คือว่า ชาตินั้นได้แก่ร่างกาย เกิดมาเป็นคนไทย ศาสนาหมายถึง จิตใจที่บริสุทธิ์ สะอาดมีศีลธรรมอันดี เมื่อมีจิตใจบริสุทธิ์สะอาด นำให้ศีลธรรมดีแล้วก็ย่อมเป็นเครื่องประดับชาติให้เจริญ คนหนึ่ง ๆ ก็เป็นส่วนหนึ่งของชาติ เมื่อทุกคนมีศีลธรรมดี ก็เป็นเครื่องประดับชาติให้งดงาม เพราะฉะนั้น เราจึงช่วยกัน และระดมกัน ให้ตัวอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชน ตักเตือนสอนผู้ที่ไม่รู้ศีลธรรม ไม่รู้ว่าตัวประพฤติในทางเสื่อม ให้สำนึกรู้ และให้รู้จักเอาอย่างที่ดี ๆ เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วก็เชื่อว่าวิธีนี้จะเป็น อุบายวิธี ที่ดี ทั้งทางกันและทางแก้ หรือทั้งแก้ทั้งกัน ซึ่งเป็น เรื่อง ของด้านศาสนา อันที่จริงศีลธรรมกับจิตอยู่ด้วยกัน เพราะศีลธรรมนั้นมาจากจิตที่บริสุทธิ์ หรือจิตที่รู้ค่าของศีลธรรม จากนี้ขอเชิญท่านรองปลัดกระทรวงศึกษาพูดในด้านการศึกษาต่อไป.

คำอภิปรายแนวทางความเห็นทางนักการศึกษา

โดย

อาจารย์ เกรียง เอี่ยมสกุล

ท่านเจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ ที่เคารพ และท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ความจริงคุณหมอฝน และ ท่านเจ้าคุณสมเด็จ ฯ ก็ได้พูดมาทั้งในด้านของจิตแพทย์และในด้านของพระศาสนา ถ้าจะเอาคำกล่าวของท่านทั้ง ๒ มารวมกันเข้า สรุปแล้วก็เป็นเรื่องของการศึกษา คือทุกสิ่งทุกอย่าง ท่านเจ้าพระคุณและคุณหมอฝนก็พูดไปเสร็จสิ้นแล้ว ความจริงกระผมก็ไม่จำเป็นต้องพูดอะไรมากมายนัก เพราะว่าที่พูดมานั้น เป็นเรื่องของการดำเนินงานให้การศึกษาอบรมแก่เด็กในเรื่อง ศีลธรรม ทั้งสิ้น กระผมอยากจะพูดแต่เพียงเล็กน้อย คือเพิ่มเติมในแง่ของการศึกษา ซึ่งนักการศึกษาคิดว่า เรื่องที่เด็กจะประพฤติดีหรือประพฤติไม่ดีนั้น มีปัจจัยที่เป็นสิ่งสำคัญอยู่ ๒ ประการ

ประการหนึ่งคือ กรรมพันธุ์ เรื่องกรรมพันธุ์นี้ก็เป็นเรื่องที่สืบเนื่องมาจาก พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ตกทอด

กันมา อาจจะเป็นในแง่ของร่างกาย อาจจะเป็นในแง่จิตใจ หรือนิสัยใจคอ อะไรก็สุดแล้วแต่ ซึ่งในตอนนี้คุณหมอฝน ก็ได้พูดมาบ้างแล้ว ว่าถ้าพ่อแม่มีสุขภาพดี เป็นคนที่มีจิตใจดี หรือมีร่างกายดี สิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นความดีของพ่อแม่นั้น ก็ตกทอดมายังลูกด้วย ในแง่ของกรรมพันธุ์นี้ ถ้าพ่อแม่เป็นคนดี ก็น่าจะเป็นของค่อนข้างแน่ หรือน่าจะเป็นหลักประกันที่จะชี้ให้แลเห็นว่า เด็กซึ่งเกิดมานั้นควรจะเป็นคนดีต่อไปในภายภาคหน้า

นอกจากเรื่องของกรรมพันธุ์แล้ว อีกประการก็คือสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมนี้มีอิทธิพล ที่จะนำเด็กไปสู่ความดีหรือความไม่ดีเป็นอย่างมาก ทั้งกรรม พันธุ์ และสิ่งแวดล้อมสอง ประการนี้ เกี่ยวข้องกับ การให้การศึกษาเป็น อย่างมาก แต่ทั้ง ๆ ที่กรรมพันธุ์จะมีความสำคัญ และสิ่ง แวดล้อมจะมีความสำคัญก็ตามที จะสำคัญสักกี่เปอร์เซนต์ระหว่างของสองอย่างนี้ นักการศึกษาก็ยังเชื่อมั่นว่า สิ่งแวดล้อมนี้สำคัญกว่ากรรมพันธุ์ พ่อแม่เป็นคนดีแต่เผอิญ เด็กคนนั้นตกไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีแล้ว เด็กนั้นอาจจะไปสู่ทางที่ชั่วได้ ถ้าพ่อแม่เป็นคนที่ไม่ดี และก็ตกไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีด้วย

แล้ว เป็นของแน่นอนเหลือเกินว่าจะไปสู่ที่ชั่วได้ง่าย แต่ว่าถ้าพ่อแม่เป็นคนไม่ดี เผอิญไปตกอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี เด็กได้พบแต่ของที่ดี พบตัวอย่างที่ดีอะไรต่าง ๆ ดีทั้งสิ้น เด็กนั้นจะมีโอกาสเป็นคนดีได้ง่าย

เรื่องกรรมพันธุ์และสิ่งแวดล้อมนี้ ในแง่ของการศึกษาถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก ถึงแม้ว่าเราจะคำนึงถึงเรื่องกรรมพันธุ์คือว่า พ่อแม่เป็นคนอย่างไร ปู่ย่าตายายเป็นคนอย่างไร แต่เราก็ไม่พยายามโยนการกระทำไม่ดีของเด็กไปสู่พ่อแม่ เราพยายามเพ่งเล็งที่จะเตรียมเด็กให้หลีกเลี่ยงสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี ให้เข้าใจถึงเรื่องสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี และในเวลาเดียวกันเราพยายามที่จะให้เด็กเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่ดีให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

เรื่องของการให้การศึกษาแก่เด็กนั้น ก็เป็นไปดังที่คุณหมอฝนได้กล่าวมาแล้ว คือว่าเด็กนี้ต้องการอะไร เด็กต้องการโต อันนี้หมายถึงการเจริญเติบโต เด็กต้องการโชว์ ต้องการแสดงออก เด็กต้องการรู้ เด็กต้องการช่วย ในแง่ของการศึกษานั้น นักศึกษาจะไม่พยายามสกัดกั้นความเจริญเติบโตของเด็กเลย ตรงกันข้าม นักการศึกษามีแต่จะพยายามส่งเสริม

ความเจริญเติบโตของเด็กไปตามแนวทางที่ถูกที่ควร เด็กที่กระโดดโลดเต้นก็ดี เราจะเห็นว่าเด็กกระโดดโลดเต้น หรือเด็กชอบขว้างปาอะไรต่าง ๆ นี้ นักศึกษาจะไม่ตำหนิว่าเด็กพวกนี้เป็นเด็กซน หรือเป็นเด็กลิง เราจะไม่ตำหนิเช่นนั้นเป็นอันขาด นักการศึกษารู้ว่าเด็กต้องการเจริญเติบโต จิตใจของเขาต้องการแสดงออก ร่างกายของเราอยู่นิ่ง ๆ ไม่ได้ จำเป็นจะต้องเคลื่อนไหวไปเสมอ เพราะฉะนั้นนักการศึกษาจึงพยายามที่จะสนองความต้องการของเด็ก เด็กชอบวิ่งก็พยายามส่งเสริมให้เด็กเล่นกีฬาในทางที่ถูกที่ควร เด็กชอบปีนป่ายต้นหมากรากไม้ หรือเด็กชอบปีนหน้าต่างอะไรอย่างนี้ เราไม่ส่งเสริมให้เด็กปีนต้นไม้ ปีนหน้าต่าง หรือลื่นไถลตามราวบันได แต่ว่าเราก็ไปจัดสนามเด็กเล่น ให้มีชิงช้าให้มีกระดานหก หรืออะไรต่าง ๆ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเรื่องที่สนองความต้องการของเด็กที่จะให้เจริญเติบโตขึ้นโดยธรรมชาติ

ในการศึกษา เราพยายามที่จะสนองความเจริญเติบโตของเด็กใน ๔ ทางด้วยกัน คือพยายามส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางกาย ให้ร่างกายของเขาเจริญไปในแนวทางที่ถูกที่ควร พยายามส่งเสริมเขาพัฒนาการทางสังคม คือให้เขาอยู่ร่วมกับ

บุคคลอื่น ๆ เป็นปกติสุข ประพฤติดี ประพฤติชอบ พยายามส่งเสริมเขาให้พัฒนาการทางอารมณ์ให้เป็นคนมีอารมณ์ละเอียดอ่อน อารมณ์ดี ไม่โกรธฉุนเฉียวง่ายอะไรทำนองนี้ และประการที่สี่ก็คือส่งเสริมเขาให้มีพัฒนาการ ทางสมอง คือให้เขามีปัญญาความรู้ งานการศึกษาก็คือที่เราพยายามส่งเสริมเด็กให้เจริญเติบโตทั้ง ๔ ด้าน ในเรื่องการ พัฒนาการสังคม เวลาเราพูดกันในแง่ของ การศึกษาแล้ว เราไม่ได้มาพูดกันเฉพาะในเรื่องศีลธรรมแต่อย่างเดียว แต่เราพยายามพูดหลักใหญ่ คือว่าจะทำ อย่างไรให้เด็ก อยู่ในสังคมได้ เป็นปกติสุข ซึ่งเราเรียกว่าพัฒนาการ ทางสังคม เป็นต้น ว่าอยากจะให้เด็กเป็นคนมีศีลธรรม มีความประพฤติดี ในเมื่อตนอยู่คนเดียว ตนก็อยู่ ได้อย่างปกติสุข อยู่ร่วมกับคนอื่นก็อยู่ ได้อย่างปกติสุข ถ้าหากจะทำงานคนเดียวหรือทำงานร่วมกับคนอื่นก็ทำเป็น หากจะเล่น เล่นคนเดียวก็เป็น เล่นรวมกับคนอื่นก็ได้ นี่เป็นเรื่องของการพัฒนาการทางสังคม สรุปแล้วก็คือเรื่องการอบรมเด็กให้มีศีลธรรมมีความประ พฤติดีและมี นิสัยใจคอดีนั่นเอง แต่เราพูดว่าเป็น เรื่อง การ พัฒนาการ ทาง สังคม อยากจะให้เด็กอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

ในแง่ของการศึกษา การที่จะอบรมเด็กให้มีพัฒนาการทางสังคม หรืออบรมเด็กให้มีศีลธรรม มีความประพฤติดีนั้น เราควรจะทำกันอย่างไร ในเรื่องนี้กระผมก็ใคร่จะเรียนว่า เราถือหลักสำคัญอยู่ ๓ ประการ คือ เราสอนเด็กในเรื่องศีลธรรม หรือเรื่องความประพฤติตามหลักสูตรอย่างหนึ่ง การสอนตามหลักสูตรนั้น เป็นการสอนให้เด็กมีมีความรู้ตามระดับชั้นและระดับวัยของเขา เด็กชั้นประถมศึกษาควรจะเรียนศีลธรรมแค่ไหน ควรจะรู้เรื่องศีล เรื่องธรรม เรื่องศาสนาแค่ไหน นั้นเราวางไว้เป็นชั้น ๆ ประถมศึกษาระดับหนึ่ง มัธยมศึกษาระดับหนึ่ง เตรียมอุดมศึกษาอีกระดับหนึ่ง เป็นระดับ ๆ ไป เราสอนกันตามหลักสูตร การสอนกันตามหลักสูตรนี้ มีความยากง่ายเป็นไปตามระดับ คือเด็กชั้นต้น ๆ เราก็สอนให้ มีความรู้ ตามวัย และตาม ความ สามารถของเขา เมื่อสูงขึ้นไปก็ให้รู้ลึกซึ้ง การสอนศีลธรรมตามหลักสูตรนี้มีความมุ่งหวังอยู่ ๒ ประการ ในประการแรก ก็คือเราต้องการที่จะให้เด็กเข้าถึงพระศาสนาหรือมีความเลื่อมใสศรัทธาในพระศาสนา ประการที่ ๒ เราต้องการให้เด็กมีความรู้ ถ้า

หากเด็ก มีความรู้ และ มีความ เลื่อมใส แล้ว เรา ก็เชื่อ ว่าสิ่งเหล่านั้นจะติดอยู่ ในจิตใจของเด็ก นี่เป็นประการแรก

หลักปฏิบัติประการที่สอง กระทรวงศึกษาธิการถือว่า การที่จะสอนให้เด็กเป็นคนดีนั้น การสอนนอกหลักสูตร นอกเวลาชั่วโมงศีลธรรม และนอกห้องเรียน เป็นเรื่องสำคัญที่สุด ไม่ใช่ว่าการที่จะสอนให้เด็กเป็นคนดีนั้น จะสอนกันเฉพาะในชั่วโมงศีลธรรมเท่านั้น และก็ไม่ ใช่หน้าที่ของครูสอนศีลธรรมเท่านั้น ที่จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ คนทุก ๆ คนที่เกี่ยวข้องกับเด็กจะต้องร่วมกันรับผิดชอบ และถือเป็นหน้าที่ เรื่องนี้ก็ย่อมตรงกับคุณหมอฝนและท่านเจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ ได้กล่าวมาแล้วคือว่าเรื่องความประพฤติของเด็ก หรือการที่จะอบรมให้เด็กเป็นคนดีนั้น ไม่ได้ตกอยู่แก่หน้าที่ของคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ ในโรงเรียนก็เช่นเดียวกัน เราไม่ได้ผูกมัดความประพฤติของเด็กไว้ ให้เป็นภาระของครูที่สอนศีลธรรม แต่เราถือว่าครูทุก ๆ คนมีหน้าที่ที่จะต้อง อบรม สั่งสอน และ ตักเตือน เด็ก การอบรม สั่งสอนตักเตือนเด็กนี้ ไม่ได้ทำกันเฉพาะในชั่วโมงศีลธรรมเท่านั้น แต่ทุก ๆ โอกาส ทุก ๆ เวลา และทุก ๆ สถานที่ ที่จะสอน

เด็กได้ ตักเตือนเด็กได้ เราจำเป็นจะต้องกระทำ เพราะเรื่องความประพฤติของเด็กนั้น อาจจะเกิดขึ้นนอกห้องเรียน อาจจะเกิดขึ้นในสนามกีฬา อาจจะเกิดขึ้นในขณะที่พาเด็กไปทัศนาจร เพื่อการศึกษาหาความรู้ เมื่อมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่จะตักเตือนสั่งสอนอบรมเด็กได้แล้ว ก็ย่อมเป็นหน้าที่ของครูทุก ๆ คนที่จะอบรมสั่งสอนตักเตือนเด็ก

หลักประการที่สาม ในทางการศึกษาเราถือว่า การสอนให้รู้นั้นไม่สำคัญเท่าการสอนให้เด็กได้ปฏิบัติ ฉะนั้นจะแลเห็นว่าในโรงเรียน เรามีเวลาตามตารางสอน สอนศีลธรรมไม่มากนัก แต่ว่านอกห้องเรียนก็ ดีหรือในเวลาสอนวิชาอื่นก็ดี มีกิจการหลายสิ่งหลายอย่าง ซึ่งเราเรียกว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมนอกหลักสูตร ครูพยายามสร้างกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้น แล้วก็เอาหลักธรรมะ หรือความประพฤติที่ดี ๆ มาเป็นแนวทาง ที่จะอบรมเด็กใน กิจกรรม นั้น ๆ ฉะนั้นจะแลเห็นได้ ว่าใน แง่ของ โรงเรียนนี้ บางคราว จะพบเด็ก ที่โรงเรียนถูกใช้ ให้ช่วยทำงานบางสิ่งบางอย่างอาจจะให้เด็กช่วยกวาดถูพื้นห้อง อาจจะให้เด็กช่วยทำความสะอาดสนาม หรือตบแต่งสถานที่ของโรงเรียน ซึ่งเป็นการฝึกหัดให้เด็กได้ปฏิบัติ

การงาน การปฏิบัติเช่นนี้เราไม่ได้หมายความว่า กินแรงเด็ก แต่ต้องการจะอบรมบ่มนิสัย โดยเฉพาะกิจนิสัย คือนิสัยในการทำงานให้แก่เด็ก หรือว่ากิจกรรมต่าง ๆ อาจจะออกมาในรูปอื่น ๆ ตามความเหมาะสม เช่นอาจจะออกมาในรูปเล่นกีฬา การบันเทิง หรืออาจจะออกมาในรูปของการ ส่งเสริมให้เด็ก ได้กระทำอดิเรกเฉพาะตัวตามใจชอบ หรืออาจจะออกมาในแง่ของการลูกเสือ การอนุสภากาชาด เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วเป็นงานภาคปฏิบัติ ซึ่งสามารถจะช่วยอบรมเด็กในแง่ของความประพฤติหรือในแง่ของศีลธรรมที่ดีได้เป็นอันมาก

ความจริงหลักที่ว่า การสอนให้เด็กรู้ ไม่สู้การสอนให้เด็กปฏิบัติ นี้ไม่ใช่เป็นของใหม่ หรือเป็นเรื่องเพิ่งจะมี หลักอันนี้ก็เป็นหลักดั้งเดิม ถ้าดูใน แง่ของ ประวัติ การศึกษาของเมืองไทยเรา เราจะเห็นได้ชัดเจน ในสมัยโบราณกระผมเชื่อว่าท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายก็คงจะทราบดีว่า เขาอบรมเด็กกันอย่างไร เด็กผู้ชายซึ่งจะสามารถเป็นผู้มีความรู้ดีหรือมีความประพฤติดีได้ ก็จะต้องไปอยู่วัด พระภิกษุในสมัยก่อนก็ไม่ใช่ว่าท่านจะเป็นพระที่มีความรู้ปราชญ์เปรื่องยิ่งกว่าพระในสมัยนี้ กระผมเชื่อว่าการศึกษาร่ำเรียนทางพระศาสนากันในสมัยนี้

เสียอีก ซึ่งได้กว้างขวางยิ่งกว่าสมัยก่อน การอบรมสั่งสอนของพระภิกษุในสมัยโบราณ ก็ไม่ได้หมายความว่าจะวิจิตรพิสดารไปกว่าสมัยนี้ แต่ว่ามีการอบรมสั่งสอนของท่านนั้น กระผมเชื่อว่าท่านถือหลักให้เด็กปฏิบัติเป็นประการสำคัญ เราจะแลเห็นได้ว่า เด็กซึ่งไปอยู่ที่วัด พระท่านไม่ได้มานั่งอบรมสั่งสอนศีลธรรมแก่เด็กตลอดวันตลอดคืน และก็ไม่ได้สั่งสอนให้เด็กสวดมนต์ไหว้พระตลอดวัน ไม่ใช่เช่นนั้น พระท่านมีส่วนให้ความรู้ในทางพระศาสนา และในทางศีลธรรมบ้าง แต่ส่วนใหญ่นั้นท่านสั่งสอนไปในทางปฏิบัติเกือบทั้งสิ้น ท่านสอนให้เด็กกราบพระเป็น ไหว้พระเป็น ประเคน ของ พระได้ ปรนนิบัติพระได้ สอนให้อาราธนาธรรม สอนให้สวดมนต์ และในเวลาว่าง ท่านก็ผูกมัดเด็กเหล่านี้ไว้ด้วยการงาน คือให้เด็กรู้จักทำความสะอาดวัด ถูวัด กวาดลานวัด ตักน้ำ หรืออะไรก็สุดแล้วแต่ ท่านพยายาม ที่จะ ประคับ ประคองเด็กให้ใช้เวลาว่างไป ในทางที่เป็นประโยชน์ พยายามเอางานผูกมัดเด็กเข้าไว้ ในแง่การอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับเด็กผู้หญิง กระผมก็เชื่อว่า ผู้หญิงสมัยโบราณที่ไปอยู่ในวังก็ดี หรือไปอยู่ในบ้านเจ้าใหญ่นายโตก็ดี ไม่ได้หมายความว่า ไปนั่งท่องหนังสือ

จรรยากันเป็นเล่ม ๆ เปล่าทั้งสิ้น แต่คนสมัยก่อนมีความประพฤติดี กิริยามารยาทน่าดู เขาก็ผูกมัดไว้ด้วยงาน และถือการอบรมสั่งสอนในภาคปฏิบัติเป็นเรื่องสำคัญ

เมื่อหันมาพิจารณาดู การศึกษาในทุกวันนี้ ทั้ง ๆ ที่เรามีหลักอยู่ตามที่กล่าวมาแล้ว แต่ว่าในทางปฏิบัตินั้น ก็ย่อหย่อนกันไปมาก อาจจะเป็นพ่อแม่ซึ่งอ้างเหตุผลว่าไม่มีเวลาแล้วก็จะให้เป็นหน้าที่ของครู ตามที่ท่านเจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ ได้กล่าวถึงเรื่อง ทิศทั้งหกนั้น กระผม ก็เชื่อว่า เราก็ คงจะมีความเห็นสอดคล้องต้องกัน ว่าเราจะโยนภาระไปให้ ใครคนใดคนหนึ่ง โดยเฉพาะผู้ที่เป็นพ่อแม่จะโยนภาระไปให้ใครคนหนึ่งนั้น เห็นจะไม่ถูก เด็กซึ่งอยู่ทางบ้าน ถ้าได้รับการอบรมในทางที่ดี ในทางที่ถูกที่ควรได้รับความรัก ได้รับความเห็นอกเห็นใจจากผู้ใหญ่ โดยเฉพาะพ่อแม่อย่างที่คุณหมอฝนได้กล่าวไว้แล้ว เด็กต้องการความรัก ต้องการความอบอุ่น แล้วก็อย่าไป พยายามที่จะ สกัดกั้นความ ต้องการของเด็ก แต่ ให้พยายามประคับประคองส่งเสริม ความต้องการของเด็กไปตามแนวทางที่ถูกที่ควร นอกจากนั้นก็พยายามผูกมัดเด็กไว้ด้วยการมอบหมายงานให้ได้กระทำ ให้เด็กได้ปฏิบัติ เรื่องนี้จึงเป็น

เรื่องของทางบ้าน ส่วนเรื่องทางโรงเรียนนั้น เป็นของแน่เหลือเกินว่าในระยะปัจจุบันนี้ กระทรวงศึกษาธิการพยายามแก้ไขสิ่งบกพร่อง และพยายามที่จะกระตุ้นเตือนโรงเรียนให้ปฏิบัติไปตามแนวทางที่ถูกที่ควร คือให้ความรู้ในทางศีลธรรมแก่เด็ก อบรมเด็กไม่เฉพาะแต่ในศีลธรรมเท่านั้น นอกจากนั้นก็พยายาม ที่จะส่งเสริมให้ โรงเรียนได้ สร้าง กิจกรรม ต่าง ๆ เข้าไว้เพื่อให้เป็นการผูกมัดเด็ก ให้เด็กใช้ เวลาว่าง ในทางที่เป็นคุณประโยชน์ กระผมเชื่อว่าวิธีต่าง ๆ ที่โรงเรียนได้กระทำตามหน้าที่ของตน ประกอบกับทางบ้านได้พยายามปฏิบัติหน้าที่ของตนสองฝ่ายช่วยกันแล้ว จะเป็นกำลังสำคัญที่จะ ประคับ-ประคองให้เด็กเป็นคนดี

ความจริงถ้าพูดกันตามอุดมคติแล้ว ถ้าผู้ใหญ่ประพฤติดีแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างก็น่าจะเรียบร้อย แต่ทุกวันนี้ผู้ใหญ่ส่วนหนึ่งไม่สามารถที่จะเป็นที่พึ่งแก่เด็กในทางประพฤติได้ ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของทางบ้าน ทางโรงเรียน และก็นอกจากนั้นท่านผู้ใหญ่ซึ่งมีความปรารถนาดีต่อเด็ก ปรารถนาดีต่อประเทศชาติ จะได้ ช่วยเหลือ กันคือเป็น กำลังส่งเสริม ทางบ้าน และ

ส่งเสริมทางโรงเรียน กระผมเชื่อว่า เรื่องของการอบรมเด็กให้เป็นผู้ที่มีศีลธรรมดีนี้ จะไปอาศัยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และกระทำเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยเฉพาะเห็นจะไม่ได้ จะต้องพยายามช่วยกันหลาย ๆ วิธี หลาย ๆ ทาง ทำกันทุก ๆ โอกาสเท่าที่จะกระทำได้ หากเป็นไปได้เช่นนี้แล้ว กระผมเชื่อว่าความหวังของเราที่จะอบรมเด็กให้เป็นผู้ที่มีศีลธรรมอันดีประพฤติดี ก็จะมีทางสำเร็จได้โดยง่ายกระผมขอพูดเพียงเท่านี้.

คำอภิปรายเพิ่มเติมแนวทางศาสนา

โดย

เจ้าประคุณสมเด็จพระมหาวีรวงศ์

ตามที่ท่านรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ แสดงเหตุผลในด้านศึกษานี้ นับว่าละเอียดรอบคอบดี ทำให้สว่างขึ้นว่า อุบายวิธีทางด้านศึกษานั้น รอบคอบพร้อมเพรียงที่จะให้เด็กของเรามีศีลธรรมดี คราวนี้มาพิจารณาทางด้านคณะสงฆ์บ้าง วัดเป็นที่รวมอยู่ของเด็ก ของพระ ของเณร วัดนั้นเป็นที่ศึกษาธรรมะคำสอนของพระพุทธเจ้า และเป็นที่ปฏิบัติธรรม เป็นที่สอนให้ผู้อื่นปฏิบัติด้วย แต่โดยเฉพาะสำหรับเด็กที่มาอยู่ในวัด ทางคณะสงฆ์ก็พยายามที่จะวางระเบียบ ให้เด็กได้รับการอบรมในด้านความประพฤติปฏิบัติตามศีลธรรม เช่นมีการประชุมไหว้พระกัน โดยอาศัยการประชุมนั้นเป็นที่พร้อมเพรียง ก็อบรมศีลธรรมความประพฤติไปด้วย มีใครประพฤติอะไรไม่ดีไม่งามก็เตือนกันในที่ประชุมชี้ตัว อย่างที่ไม่ดีให้เห็น ว่าเป็น ทางเสื่อม และใครไปทำความดีที่เป็นประโยชน์แก่หมู่คณะ เราก็ยกย่องให้ปรากฏให้คนอื่น ๆ ถือเป็นหลักปฏิบัติและบางทีให้รางวัลด้วย

เพื่อเป็นกำลังใจให้เขาทำดี นี่เป็นตัวอย่างปฏิบัติอยู่แล้วแต่ว่าถ้าจะได้ทำกันทั่ว ๆ ไปแล้วก็เชื่อว่าวัดทุก ๆ วัด จะเป็นแหล่งแห่งความประพฤติดีเป็นเยี่ยงอย่างให้การศึกษาอบรมที่ดี เป็นบ่อเกิดแห่งคนดีด้วยพระนั้นมาจากคน ถ้าได้พระที่เป็นคนดีมาบวช มีพื้นดีมาแล้ว และมาย้อมจิตใจด้วยคุณธรรมของพระพุทธเจ้าด้วย ก็จะดีเพิ่มขึ้น ถ้าผู้ที่มาบวชนั้นมีอัธยาศัยที่ไม่ดีมา และเห็นทางอื่นไปไม่รอดก็เข้ามาอยู่ในวัด อันนี้เจตนาที่เข้ามาบวชนั้นมีอัธยาศัยไม่เป็นกุศล ไม่ได้มุ่งธรรมมุ่งจะอาศัยศาสนาเลี้ยงชีวิต เมื่อเข้ามาบวชแล้วก็หาทางที่จะหาผลต่างค์กัน นี่เป็นตัวอย่างที่ไม่ดี ทำให้คนเบื่อหน่าย

เพราะฉะนั้น พระจึงต้องระวังตัวจงหนัก อย่านึกว่าคนเขาจะนับถือเพราะห่มผ้าเหลือง ถ้าห่มผ้าเหลืองแล้ว เป็นบรรพชิตบวชแต่กาย ส่วนใจไม่ได้บวช ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความนับถือ ต้องบวชทั้งกายทั้งใจ คือเว้นชั่วทางกายวาจาให้ปรากฏและใจก็ต้องมุ่งประพฤติดีปฏิบัติชอบตามคำสอนของพระพุทธเจ้าให้เด็กเห็น ให้ประชาชนเห็น แล้วเขาก็เลื่อมใสนับถือ เมื่อเด็กเห็นพระประพฤติเหลวแหลกไม่น่าเลื่อมใส เด็กก็ไม่นับถือพระ เช่น วัดเขาสร้างไว้ให้พระอยู่สบาย ๆ เด็กไม่มีหอพักไม่มี

ที่อยู่ ก็ชวนมาอยู่ด้วยแล้วเอาค่าพัก แปลว่าเอากุฏิเป็นหอพัก เอาเงินเข้าตัว เด็กก็ไม่นับถือ อยากจะเล่นวิทยุหรือทำอะไรต่ออะไรก็ทำกันอึกทึกครึกโครม พระก็ว่าไม่ได้ เพราะไปเอาค่าหอพักเขาเช่นนี้ก็มี เพราะฉะนั้น ผู้ที่อาศัยวัดเป็นที่หากินโดยไปร่วมงานกับพระ เอารายได้ไปแบ่งกันกิน พวกนี้ชื่อว่าไปช่วยกันทำลายพระศาสนา ทำลายศีลธรรม โดยเอาวัดเป็นแหล่งหากิน ฉะนั้นพระต้องสำนึกตัวว่า ไม่ใช่มาบวชหาเงิน มาบวชหาความรู้ธรรมวินัย เพื่อปฏิบัติมุ่งความบริสุทธิ์ กาย วาจา ใจ ทำจิตให้สะอาดปราศจากกิเลส ขอพูดต่อท้ายไว้ด้วย เพราะพระที่ยังเป็นปุถุชนมีอยู่

อีกประการหนึ่ง ที่สำคัญคือ หนังสือพิมพ์นับว่าสำคัญที่สุด เป็นผู้ให้ข่าวหนังสือพิมพ์บางฉบับได้อ่านแล้วมีแต่เรื่องสกปรกทั้งนั้น ไม่เป็นตัวอย่างที่ดีเลย บางทีเราอ่านเข้าแล้วรู้สึกละอายใจ ฉะนั้นหนังสือที่ควรให้เด็กหรือประชาชนอ่านนั้นแม้จะเป็นข่าวก็ต้องเสนอข่าวเฉพาะที่เป็นประโยชน์ ไม่กระทบกระเทือนถึงศีลธรรม ไม่ให้ตัวอย่างที่ชั่ว อย่างที่กินแอสโปรหรือเมดินาลอะไรกัน พอเสียอกเสียใจก็กินกันเข้าไป พวกหัวบ้าน หัวเมือง โดยปรกติ ไม่รู้ว่า กินยา ประเภท นี้ตาย พอ

หนังสือพิมพ์เขาลงว่ากินยานี้ตาย พวกบ้านนอกกลุ้มใจเต็มที่อยากจะตาย ก็เลยกินยาตายบ้าง เรื่องปล้น เรื่องจี้ ก็เหมือนกัน เกิดภายหลังสงคราม เราแต่ก่อนนี้ตามหัวบ้านหัวเมืองยังจี้ไม่เป็น หนังสือพิมพ์ลงข่าวว่าในพระนครจี้กันเกลื่อนกลาด ไม่ช้าระบาดไปหัวเมืองจี้กันแล้วไม่เพียงแต่เบา ๆ คือแทงพอเจ็บแต่ถึงทะลุหัวใจตายเลย กลายเป็นจี้ขนาดหนักเสียด้วย การลงข่าวอุกฉกรรจ์ ฆ่ากันตาย ปล้นจี้กันนี้ก็ย่อมมีผลสำคัญ คือทำให้คนรู้ว่า การทุจริตมิจฉาชีพชนิดนี้มีขึ้นแล้ว ทุกคนต้องระวังตัวระวังชีวิต ระวังทรัพย์สมบัติของตัว แต่อีกด้านหนึ่งก็บอกให้ผู้ร้ายได้อุบาย ได้วิธีเพิ่มขึ้นด้วยว่า วิธีใหม่นี้ ดีขึ้นสะดวกขึ้น เมื่อเป็นสองคมทั้งดีและทั้งร้ายแล้ว เราก็ควรหาทางโฆษณา ให้เหมาะสมจะดีกว่า ไม่ควรระบุวิธีการโดยละเอียด และการที่ลงข่าวก็ควรลงเพื่อให้ทุกคนรู้และจะได้รู้จักรักษาชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สมบัติของตัวไม่ให้มีอันตราย แต่ไม่ควรเปิดโอกาสให้พวกที่หากินในทางทุจริตมิจฉาชีพได้ตัวอย่างไปประพฤติ การโฆษณานี้เป็นสองคมอยู่ ในด้านความประพฤติของเด็กก็เหมือนกัน ถ้าจะลงก็อยากจะให้ลงความประพฤติดีของเด็กก็เหมือนกัน เด็กที่ดีมีศีลธรรมบำเพ็ญตนเป็น

ประโยชน์ เช่น ทำหน้าที่ลูกเสือช่วยเพื่อนมนุษย์ที่ตกน้ำ หรือช่วยดับไฟ หรือทำอะไรที่เด่นในทางดี เราก็เอามาเชิดชูในหน้าหนังสือพิมพ์หรือโฆษณา ถ้าทำกันทั่ว ๆ ไปแล้ว เพราะเด็กอยากจะดีจะเด่นอยู่แล้ว เมื่อมีตัวอย่างที่ดีที่เด่น ก็อยากกระทำตามบ้าง แต่การลงตัวอย่างของเด็กทำยุ่ง ๆ สกปรกนั้นยิ่งลงก็ยิ่งมากขึ้นทุกที ไม่ดีเลย อะไรที่โฆษณาไปแล้ว มีผลทั้งดีและทั้งเสีย หรือเสียมากกว่าดี ก็ควรจะสังวรกันให้มาก.

คำกล่าวอภิปรายเพิ่มเติม และคำถาม

โดย

พระยาบริรักษเวชชการ นายกสมาคม

ท่านได้ฟังการอภิปรายจบลงแล้ว ท่านเจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ องค์ประธานมีธุระจะต้องออกไปก่อน กระผมคิดว่าที่ได้ฟังกันมาก็ดูเหมือนว่า ท่านได้อภิปรายมาอย่างละเอียดรอบคอบในทุกด้าน ทั้งด้านศาสนา ด้านจิตแพทย์และด้านการศึกษา รู้สึกว่าเป็นหลักใหญ่ ๆ ในการที่จะให้วิธีการอบรมเด็ก ในเรื่องศีลธรรม ที่จะแก้ความเสื่อมในศีลธรรมของเด็กและเยาวชนในปัจจุบันนี้ และเป็นทางที่จะป้องกันต่อไปในภายหน้า

กระผมคิดว่าทุกท่านก็คงจะยอมรับ เว้นแต่ว่าท่านจะมีปัญหาที่จะถามหรือข้องใจจะอภิปราย หรือถามท่านผู้อภิปรายก็ได้ คือเข้าใจว่าคงจะเป็นที่ยอมรับกันตามที่ท่านอภิปรายกันมาแล้วนั้น แต่รู้สึกว่าตามที่ท่านอภิปรายมาเป็นหลักใหญ่ ๆ แล้วที่จะปฏิบัติตามนั้น คือไม่มีผู้ที่จะนำทางปฏิบัติไปโดยเจาะจง หรือว่าที่จะชักเข้ามาให้ทุกฝ่ายมาช่วยกันปฏิบัติ กระผมคิดว่าเป็นปัญหาที่ค่อนข้างจะยากอยู่ เราฟังไปก็รู้ว่าปัญหานี้เป็นเรื่อง

ของทุกคน เราทำคนเดียวไม่ได้ คนอื่นต้องร่วมมือด้วยเป็นเรื่องยาก ซึ่งเป็นความรู้สึกของกระผมเอง และอีกประการหนึ่งก็ดูเหมือนเพื่อจะเป็นการแก้ตัว ถ้าเราพบว่าคนนั้นไม่ดีมาอยู่ด้วยกัน เราจะต้องรับผิดชอบ ถ้าไม่อยากจะรับผิดชอบ ก็ซัดไปให้คนอื่น อย่างลูกเราเกิดถูกเขาฟ้องมาว่าเกเร เราบอกว่าไปโรงเรียน หนีโรงเรียนครูก็ไม่บอกเรา ครูอยู่โรงเรียนไม่อบรม ข้างครูก็โทษว่าที่บ้านไม่ดูแล ครูเตรียมไปสอนสองสามชั่วโมง จะไปติดตามอะไรไหว เป็นเรื่องซัดกันไปซัดกันมาโทษกันไปโทษกันมา แต่ว่าไม่ได้เข้ามาชนกันที่ว่าจะช่วยกันอย่างไร ? ในเรื่องการช่วยหรือร่วมมือกันนี้ ก็พูดกันไป บางทีก็เขียนหนังสือเวียนมาขอความช่วยเหลือร่วมมือ อะไรทำนองนั้น กระผมจึงรู้สึกว่าทำอย่างไรจึงจะมีทางให้มาชนกันได้

อีกประการหนึ่ง ที่รู้สึกก็คือว่า เราอ้างถึงว่าแต่ก่อนนี้ปฏิบัติกันมา ผู้ใหญ่หรือเด็กได้รับการอบรมมาดีไม่ได้มีชื่อเสียงเสีย หรืออะไรต่ออะไร อย่างที่เราเข้าใจกัน หรือที่เราทราบกัน แต่เดี๋ยวนี้เราบอกว่าเด็กของเราศีลธรรมเสื่อมกว่าแต่ก่อนและเราก็บอกว่าต้องแก้อย่างนั้นอย่างนี้ กระผมก็อยากจะเรียนถามท่านผู้อภิปรายว่า ได้มีการศึกษากันมาหรือไม่ที่ว่าเสื่อมนี้

จริงหรือไม่ ? และอะไรทำให้เสื่อม ? ที่ว่าเราจะต้องแก้กันอย่างนั้นอย่างนี้นั้น ถ้าจริงก็อยากจะถามต่อไปว่า เสื่อมเพราะเหตุไร ? ที่แล้วมาเลวลงหรือว่าคนเราเจริญขึ้น หรือมีการอยู่กินกันอัตคัต หรือการครองชีพสูงทำให้เสื่อม จึงขอถามท่านผู้อภิปรายในปัญหานี้.

คำอภิปรายตอบปัญหา พระยาบริรักษเวชชการ

โดย

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ฝน แสงสิงแก้ว

ตามที่ท่านเจ้าคุณถามนั้น กระผมก็จะขอตอบในแง่ของกระผม และอาจารย์เกรียงก็คงจะตอบตามที่อาจารย์เกรียงเข้าใจ ความเห็นอาจจะคล้ายกันหรืออาจจะเหมือนกัน หรือผิดกันย่อมแล้วแต่ทรรศนะ

ในเบื้องต้นท่านว่า พูดไปว่าทุกคนต้องรับผิดชอบ แล้วควรจะมีการทำอะไรบ้างที่เป็นสื่อกลาง ปัญหานี้กระผมเห็นว่าเป็นประโยชน์ อย่างที่ท่านเจ้าคุณว่า เวลาเด็กทำอะไรไม่ดีผู้ใหญ่หรือผู้ปกครองก็โทษครู ว่าโรงเรียนไม่ดี ครูไม่สั่งสอน พอถึงครู ครูก็ว่าอยู่กับครูสี่ชั่วโมง อยู่กับผู้ปกครองสิบแปดชั่วโมง แล้วจะเอาอะไรกับครู เพียงแต่เราเข้าใจว่าเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องของครู และเรื่องของผู้ปกครองโดยเฉพาะ เพียงเท่านี้ก็แก้ปัญหาไปได้มากเหลือเกิน แก้ได้มากที่สุด คือว่าไม่ไปโทษใครต่อใคร แต่ทุกคนจะต้องกระตือรือร้นที่จะจัดแจงด้วยตนเอง จะต้องตรวจตัวเองเสียก่อน และนอกจากนั้นความจริงตามที่

ปฏิบัติมาแล้วนั้น ก็รู้สึกว่าทางกระทรวงศึกษาธิการก็ได้ทำมาบ้างตามสมควร อย่างน้อยที่สุดอย่างที่โรงเรียนสตรีวิทยาทำอยู่เวลานี้ กระผมชื่นชมด้วยที่สุด คือสมาคมครูและผู้ปกครองเป็นการที่จะดึงครูมาหาผู้ปกครอง ผู้ปกครองไปพบครูและขบปัญหาเด็กคนใดคนหนึ่ง ซึ่งมีปัญหาขึ้นมา และได้ช่วยแก้ปัญหานั้นไปได้อย่างมากทีเดียว การทำสำเร็จบ้าง ไม่สำเร็จบ้าง เป็นสิ่งที่เราจะต้องศึกษาค้นคว้าต่อไป ในโรงเรียนบางแห่งซึ่งกระผมได้เคยพยายามติดตามเรื่องนี้ที่ยังทำไม่สำเร็จ ได้เคยสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลบ้าง เป็นรายหมู่บ้าง ได้พบว่าบางแห่งทางครูพยายามเอาจริงเอาจัง แต่ทางผู้ปกครองไม่ค่อยจะไป ผู้ปกครองรายหนึ่งบอกว่า ยกให้ครูเขาแล้ว ฉันไม่ต้องยุ่ง ธุระอะไรจะไปยุ่ง ผู้ปกครองอีกรายหนึ่งเป็นผู้หญิงกลางคนเคยเป็นภรรยา เจ้าหน้าที่ ซึ่งเคยอยู่ กับกระผม กระผมจึงว่าโรงเรียนเขานัดให้ไป ทำไมคุณไม่ไป แกบอกว่าฉันไม่ไปละฉันไม่มีแหวนเพชรสรวมอย่างคนอื่นเขา ปัญหามีต่าง ๆ กันเคยได้ทราบจากครูต่างจังหวัดที่ให้ความรู้เพิ่มว่า ผู้ปกครองหวาดว่าไปโรงเรียนจะถูกเรี่ยไร เลยไม่ไปเสียดีกว่า สิ่งเหล่านี้คงต้องศึกษาอยู่เรื่อย ๆ ค้นเรื่อย ๆ และทำเรื่อย ๆ ไป แก้ไขกัน

ไป ถ้าเราไม่ศึกษาอย่างนี้ ไม่อภิปรายกันอย่างนี้ ความรู้ที่เกิดขึ้นก็ย่อมหยุดอยู่แค่นั้น กระผมคิดว่าในการที่เราได้ศึกษาอย่างนี้ และเข้าใจหน้าที่ของเราอย่างนี้ ก็เป็นบันไดก้าวสำคัญที่สุดที่จะทำให้ปัญหาเด็กและศีลธรรมต่างๆ ดีขึ้นอย่างไม่มีปัญหาต้องดีขึ้นแน่ ๆ ถ้าทุกคนเข้าใจและสนใจ

ท่านเจ้าคุณได้ถามปัญหาหลัง ซึ่งเราก็ได้รับคำถามมามากแล้ว ศีลธรรมเสื่อมมากจริงไหม ? เสื่อมหรือเปล่าเวลานี้ ? ตอบได้ว่า ศีลธรรมก็อยู่ที่ศีลธรรมอย่างนั้น เด็กก็คงเป็นเด็กที่น่ารักอยู่อย่างนั้น แต่ถ้าเราพูดกันว่ามากขึ้น ก็มากขึ้นได้ด้วยเหตุสองประการ

ประการแรกมากขึ้นเพราะพลเมืองเพิ่มมากขึ้น ประการที่สองเพราะความเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันนี้มากจริง ๆ

ปัญหานี้เป็นปัญหาสุขภาพจิต ที่สมาคมสุขภาพจิตกำลังทำอยู่ในปัจจุบันนี้ ถึงกับต้องมีสมาคมตั้งขึ้น ก็เพื่อศึกษาสิ่งเหล่านี้ ผู้คนว้าวุ่นขึ้นเพราะอะไร ? เป็นโรคประสาทมากขึ้นเป็นโรคจิตมากขึ้น ข้อนี้ต้องรับว่าเป็นความจริง ถ้าศึกษาโดยถือจำนวนของคนป่วยจริง ๆ แล้ว เรียกว่ามากขึ้นกว่าสมัยก่อน

คือ เมื่อสมัยยี่สิบปีก่อนนั้น ประเทศไทยมีคนไข้โรคจิตประมาณหนึ่งต่อพัน คือคนไข้หนึ่งคนต่อพลเมืองหนึ่งพันคน เวลานี้ประมาณหนึ่งต่อห้าร้อยของพลเมือง ในยุโรปและอเมริกามากกว่าเราอีก พวกเราได้ร่วมกันไปทำงานสำรวจกันที่บ้านปักธงชัย อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นอำเภอตัวอย่าง และสำรวจในจังหวัดอื่นอีก เราสำรวจกันแบบสุ่มจับ พบว่ามีคนที่ไม่สบายป่วยเป็นโรคจิตเห็นอย่างชัด ๆ จำนวนสองคนในพันคน ซึ่งมากกว่าเมื่อก่อน เพราะฉะนั้น ถ้าเอาสถิตินี้มาแสดงทางด้านจิตแพทย์ จะอธิบายว่ามากขึ้น ด้วยเหตุสำคัญเพราะความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในวิทยาศาสตร์ ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ ไปปะทะ เข้ากับ วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ในสังคมปกติของชุมชน เกิดการต่อต้านขัดแย้งในตนเอง ออกรูปเป็นความประพฤติที่ขัดแย้งต่อสังคม ความเปลี่ยนแปลงรวดเร็วของวิทยาศาสตร์นั้น เร็วกระทั่งว่าเวลานี้เราไม่พูดกันถึงเรื่องขี่เกวียนเดินทางกันละ มีแต่รถยนต์ รถไฟ รถยนต์ก็ไม่พูด ต้องเรือบิน เรือบินไม่พอต้องจรวด พูดกันแต่เรื่องจะไปโลกพระจันทร์ พระอังคาร ซึ่งเร็วเหลือเกิน แล้วก็การที่จะประหัตประหารกัน ก็ไม่เพียงคนสองคนเสียแล้ว ประหัต

ประหารทั้งเมืองเช่นที่ฮิโรจิมาเป็นต้น อะไรอย่างนี้ เจริญไปเร็ว เร็วจนกระทั่งความรู้สึกภายในตามไม่ทัน วัฒนธรรมของเราก็คละเคล้าตามไม่ทัน แม้แต่วัฒนธรรมอย่างสูง เช่นความรู้สึกเคารพนับถือพระพุทธศาสนา บางครั้งก็ถูกรบกวน เด็กเล็กบางเหล่าเห็นพระเห็นเจ้าเป็นของงุ่มง่ามไปหมด เพราะพระท่านนับถือในปรัชญา ท่านนับถือในความจริง ท่านนับถือในสัจจะ เด็กพวกนี้เลยเห็นว่าท่านช้าไม่ทันเขา สิ่งเหล่านี้แหละเป็นความต่อต้าน ยุ่ง วิบากในระหว่างความเปลี่ยนแปลงรวดเร็วของนักวิทยาศาสตร์ และสังคม อันนี้ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ ความเปลี่ยนแปลงทางจิตใจนี้ เริ่มต้นมาจากครอบครัว เมื่อเริ่มต้นที่ครอบครัวก็เลยทำให้ครอบครัวแตกแยกมากขึ้นผู้ใหญ่ไม่ได้ดูแลเด็กเหมือนเช่นเคย เด็กหนีจากบ้านนอกเข้ากรุงทิ้งผู้ใหญ่อยู่บ้านนอกต้องดูแลไร่นาสาโทด้วยตนเองไม่ได้พึ่งลูกหลาน ไม่มีความอบอุ่นในครอบครัว ผู้ใหญ่ขาดการเคารพนับถือ ว้าเหว่ เด็กไม่มีหลักอะไรยึดเหนี่ยวก็ว้าเหว่ผลที่สุดความยึดเหนี่ยวไม่มี เด็กก็ออกไปตามประสาเด็ก คบเพื่อนต่าง ๆ ไปในที่ต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพ ฯ และเข้ามาอยู่ในกรุงเทพ ฯ ก็แหละในกรุงเทพ ฯ นี้มีปัญหา เดือดร้อนเพราะ

ไม่มีที่ระบายอารมณ์ของเด็ก ไม่มีปาร์คและไม่มีที่อย่างที่พวกปัจจุบันนี้เรียกกันว่าสโมสรเด็ก มีลุมพินีเพื่อที่จะให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ เดี๋ยวนี้ก็สร้างอะไรกันเต็มไปหมดแล้ว มีเขาดินหน่อยท่านก็กั้นเก็บสตางค์เสียแล้ว มีสนามหลวงก็ไม่สามารถวิ่งเล่นได้ทุกฤดู เด็กก็มีทางออกทางเดียว ถูกที่สุดดีที่สุดคือเข้าโรงหนัง เสร็จแล้วผู้ใหญ่ก็มานั่งดุเด็กว่า ไม่เอาเรื่อง เอาแต่เข้าโรงหนังโรงละคร ซึ่งถ้าไม่เข้าโรงหนังจะยิ่งหนักขึ้นไปอีก อาจเข้าแก๊งค์สูบเฮโรอีน หรือค้าของเถื่อนไปด้วยซ้ำ

ขอเรียนว่า ด้วยความจริงอย่างนี้ กระผมจึงได้ตอบปัญหาว่าที่มีปัญหามากขึ้นนั้น หากเป็นไปตามความเปลี่ยนแปลงของโลกทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งไม่ได้ขนาดกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม ไปไม่พร้อมกัน แต่ขณะเดียวกันที่เราพบมากขึ้นหากเป็นเพราะพลเมืองมากขึ้นก็ได้ จำนวนก็เพิ่มขึ้นตามส่วน พลเมืองประเทศไทยเวลานี้ก็เพิ่มไม่น้อย ตามหลักสถิติประชากรนั้น ประมาณสามสิบปี พลเมืองจะเพิ่มเท่าตัวแล้ว แปลว่ามากกว่ารายเฉลี่ย โดยเฉพาะในพระนครนี้ เพิ่มเป็น หนึ่งล้าน ห้าแสนจาก เจ็ด แสน เศษ ภายใน ระยะ ประมาณยี่สิบปีเท่านั้น การที่พลเมืองเพิ่มอย่างรวดเร็วขนาดที่นักศึกษา

เขาขอใช้คำว่าพลเมืองทะลักเช่นนี้ ปัญหาต่าง ๆ ก็มากขึ้นดังตัวอย่าง เช่นในอินเดียซึ่งพลเมืองเกิดและเพิ่มรวดเร็วมากกว่าที่อื่น จนมีข้าวไม่พอกินต้องอาศัยข้าวอเมริกา และคานาดามาช่วย สิ่งเหล่านี้จึงเป็นปัญหาซึ่งทำให้เด็กมีความปรวนแปรมากขึ้นเป็นธรรมดา.

อภิปรายเพิ่มเติมตอบปัญหา
พระยาบริรักษเวชชการ

โดย

อาจารย์ เกรียง เอี่ยมสกุล

ปัญหาที่ว่าเวลานี้ศีลธรรมเสื่อมจริงหรือไม่? มีมากเพียงใด? ปัญหานี้กระผมใคร่จะกราบเรียนในแง่ของนักการ ศึกษา โดยขอเรียนตรงๆ และก็ขอให้ถือว่าเป็นความคิดความเห็นของกระผมเท่านั้น ไม่เกี่ยวกับกระทรวงศึกษาธิการ คือนักการศึกษานั้นไม่ ตระ หนก ตก ใจ ใน สถิติ ต่าง ๆ เกี่ยว กับ การ ที่ เด็กประกอบอาชญากรรม จะบอกว่าเวลานี้มากขึ้นหรืออะไรอย่างนั้น นักการศึกษาไม่ตระหนกตกใจอะไรเลย เพราะข้อเท็จจริงยืนยันได้ว่า เด็กส่วนใหญ่ของเรานั้นยังเป็นเด็กที่ดีอยู่ มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เสื่อมเสียไป ฉะนั้นเมื่อพูดถึงในแง่สถิติแล้ว นักการศึกษาไม่ตระหนกตกใจเพราะความชั่วต้องมีคู่ กับ ความดี แต่ว่าคุณความดีของเด็ก เรา มี อยู่ เป็น อัน มาก เด็ก ของ เรา ในโรงเรียนมีประมาณสี่ล้านนั้น เด็กที่ไม่ดีมีไม่กี่คน

ที่กระทรวงศึกษาธิการร้อนใจ คือการกระพือข่าว การประณามเด็กให้แลเห็นว่าเพียงเหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้น มา เพียงไม่กี่

รายนี้ ก็เอะอะโวยวายกันมากเกินไป แล้วก็ช่วยกันรุมประณามเด็ก อันเป็นผลร้ายแก่เด็กทางอ้อม กระผมเชื่อว่าในการที่ผู้ใหญ่ช่วยกันประณามเด็กว่า เด็กไม่ดี เด็กเสื่อม เด็กเป็นอย่างโน้น เด็กเป็นอย่างนี้ ในแง่จิตแพทย์นั้น คุณหมอฝนก็อาจจะชี้แจงได้ว่า เป็นเรื่องไม่ดีอย่างไร การโฆษณาความไม่ดีของเด็ก ให้แพร่หลายออกไปนี่เป็นเรื่องไม่ดีแน่ กระทรวงศึกษาธิการร้อนใจในข้อนี้

นอกจากนั้น ที่ร้อนใจอย่างมากก็เป็นอย่างที่คุณหมอฝนชี้แจง คือ การเปลี่ยนแปลงของสังคม ทุก วันนี้ เปลี่ยนแปลงรวดเร็วเหลือเกิน เรานั้นไม่มีโอกาสที่จะเตรียมตัวเด็กของเรานี้ให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ หรือ ให้เข้า กับ สิ่งที่เปลี่ยน แปลงไปได้ เพราะว่าทุก สิ่งทุกอย่าง มัน มา เร็ว เหลือเกิน เมื่อก่อนนี้ทางที่เด็กจะประพฤติชั่วได้ มี ไม่กี่แบบและก็มี ไม่กี่ อย่าง แต่ในเวลานี้ มี แบบ แปลก ๆ แล้ว ก็ หลายอย่างซึ่งติดตามอารยธรรมตะวันตกเข้ามา อาจมาทางวิทยุ ทางภาพยนต์ อาจมาทางหนังสือซึ่งเรายังไม่มีสิ่งที่ต้านสิ่งเหล่านี้ได้เพียงพอและทันเวลา การเปลี่ยนแปลงของโลกหรือ ของสังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงเร็ว และเราเตรียมตัวที่จะต้อนรับหรือที่จะสู้กับสิ่งใหม่ ๆ เหล่านี้ไม่ทัน

เพราะฉะนั้น เด็กของเราหากจะประพฤติไม่ดี ก็คงจะประพฤติไปในทางที่ไม่ดีแบบแปลก ๆ กว่าสมัยเดิม แต่ถ้าพิจารณาในแง่สถิติแล้ว ไม่น่าจะตกใจ กระผมยังมั่นใจอยู่ว่าเด็กส่วนใหญ่ของเรานั้นยังเป็นคนดี แต่ว่าร้อนใจในการกระพือข่าวในการประณามเด็ก และก็ร้อนใจที่ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างมันเปลี่ยนแปลงเร็วเหลือเกิน เราเตรียมตัวที่จะประคับประคองเด็กของเรา ให้ต่อสู้กับสภาพเปลี่ยนแปลงตามอารย-ธรรมสมัยปัจจุบันนี้ไม่ทัน

ต่อปัญหาประเด็นที่ท่านเจ้าคุณได้ยกขึ้น เราก็พูดกันมาถึงการแก้ การร่วมมือแต่เราก็ยังไม่ได้กระทำจริงจังว่าจะแก้อย่างไร ? จะร่วมมืออย่างไร ? ข้อนี้คุณหมอฝนก็ได้พูดมาบ้างเกี่ยวกับเรื่องของโรงเรียนบางโรงเรียน ความร่วมมือที่จะช่วยเหลือประคับประคองเด็กของเรา ประการที่สำคัญที่สุดนั้นโรงเรียนและผู้ปกครองจะต้องหันหน้าเข้าหากัน นี่แหละเป็นหลักสำคัญทีเดียว ผู้ปกครองก็ไม่ควรซัดโรงเรียนและโรงเรียนก็ไม่ควรซัดผู้ปกครอง แต่ว่าทำอย่างไรจึงจะเชิญผู้ปกครองไปที่โรงเรียนได้สม่ำเสมอ หรือตามโอกาสที่โรงเรียนเชิญมาเป็นครั้งเป็นคราว เชิญไปประชุมเพื่อขอทราบข้อ

เท็จจริงเกี่ยวกับบุตรหลานของท่าน หรือขอทราบความคิดความเห็น หรือความปรารถนาของท่านที่จะต้องการให้อบรมเด็ก หลักที่กระผมว่านี้ มีหลายโรงเรียนเขาตั้งต้นแล้วในเวลานี้ และก็ทำได้ผลดีมาก บางโรงเรียนมีการเคลื่อนไหวอะไรแม้แต่เพียงเล็กน้อย ผู้ปกครองรู้ทุกวัน เขามีวิธีการติดต่อระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองถ้าผู้ปกครองและโรงเรียนนี้ติดต่อกันได้โดยสม่ำเสมอแล้ว เด็กก็จะอยู่ในสายตาของครูและอยู่ในสายตาของผู้ปกครอง ไม่มีช่องว่างเว้นที่จะปล่อยให้เด็กไปดำเนินชีวิตตามลำพังได้ ในเรื่องการร่วมมือติดต่อนี้ กระผมว่า ถ้าหากโรงเรียนไม่ริเริ่มท่านผู้ปกครองก็ควรจะร้อนใจ ในการที่ว่าเราเอาลูกของเราไปฝากไว้ในมือของโรงเรียน อย่างโรงเรียนไม่รายงานเหตุการณ์อะไรเกี่ยวกับเด็กให้เราทราบเลย ไม่รายงานความประพฤติ ไม่รายงานการเล่าเรียน หรือว่าการที่เด็กอยู่โรงเรียนแกเป็นอย่างไร ไม่รายงานให้เราทราบ เราในฐานะผู้ปกครองเด็ก เราควรจะร้อนใจ แล้วควรจะรีบติดต่อกับโรงเรียนทันที

คำอภิปราย เพิ่มเติม

โดย

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ฝน แสงสิงแก้ว

กระผมขอเพิ่มเติมอีกเล็กน้อย เพื่อยืนยันอาจารย์ เกรียง เรื่องศีลธรรมของเด็กในทางสุขภาพจิตนั้น เราก็ยังยืนยันว่าเด็กนั้นเป็นเด็กที่น่ารักอยู่ เป็นเด็กดีอยู่ เพราะว่านิสัยใจคอของเด็กต่าง ๆ ก็ควรจะเป็นไปตามลักษณะของเด็กทั้งหลายที่ควรจะเป็น ถ้าหากเราได้พิจารณาลักษณะนิสัยการกระทำต่าง ๆ ของแกด้วยความรักใคร่เห็นใจแล้ว ปัญหาต่าง ๆ ก็คงไม่มีอะไรมากกว่าที่ควร แต่ขณะเดียวกันนั้น ในการที่ตอบปัญหาประเด็นที่ท่านเจ้าคุณถาม เราถือเป็นเรื่องซึ่งไม่ควรปล่อยให้ผ่านไป เพราะว่าเด็กที่ทำอะไรแปลก ๆ เพราะความเปลี่ยนแปลง ของโลกนั้น ไม่เป็นเฉพาะในประเทศไทย ประเทศเดียว เท่านั้น แต่ที่อื่นก็มีมาก โดยเฉพาะในประเทศที่ก้าวหน้าไปก่อนเราที่เรียกว่าประเทศพัฒนาสูง กลับมากกว่าเรามาก

ฉะนั้น เราจึงศึกษาว่า มากเพราะอะไร ? แล้วเป็นอย่างนั้นเพราะอะไร ? และเสร็จแล้วเราเอาสิ่งนั้นเป็นบทเรียน ยก

ตัวอย่างเช่นปัญหาสักข้อหนึ่ง ซึ่งทั่วโลกมีเวลานี้คือปัญหาบ้านนอกเข้ากรุง เมื่อบ้านนอกเข้ามาอยู่ในกรุงมาก ๆ เข้า ครอบครัวแตกแยกมากขึ้น เด็กกับผู้ใหญ่ก็ขาดการติดต่อกัน ความผูกพันรักใคร่ระหว่างครอบครัวก็ไม่มี สุขภาพจิตก็เสื่อม เมื่อเด็กมาอยู่ในกรุงมากขึ้น โรงเรียนก็ไม่พอที่จะเรียน หนังสือ ถ้าผู้ใหญ่ตามลงมาด้วย บ้านพักอาศัยต่าง ๆ ก็ไม่มี ปัญหาค่าครองชีพหรือปัญหาอาชีพที่จะไป แย่ง การ ทำมา หากิน ก็มากขึ้น ความขัดแย้งทางสังคมและวัฒนธรรมก็ต้องมี สิ่งเหล่านี้ทั้งนั้นประมวลกันเข้าแล้วเป็นปัญหาของภาวะจิตใจ และสิ่งเหล่านี้ถ้าหากเราได้ศึกษา เราอาจจะช่วยได้บ้าง เช่นในกรณีนี้ อาจพิจารณาช่วยได้ว่าจะตรึงชาวบ้านของเราให้อยู่ในชนบทได้มากที่สุดอย่างไรได้บ้าง ตรึงด้วยการให้แกได้มีอุตสาหกรรมครอบครัวมากขึ้น ตรึงโดยให้มีถนนหนทางสะดวกมากขึ้น ให้การศึกษากระจายสู่ท้องถิ่นสูงขึ้น ยกย่องวัฒนธรรมท้องถิ่น และตรึงด้วยในลักษณะที่ฝรั่งเศสกำลังทำก้าวหน้า มาก คือว่า ให้หน่วยศึกษาเคลื่อนที่ ห้องสมุดเคลื่อนที่ทั้งหลายไปท้องถิ่นมากขึ้น ให้แกมีความสุขสำราญอยู่ในบ้านของแก พอใจในไร่นาสาโท พอใจในครอบครัวของแก แล้วความ ผูกพัน รักใคร่ครอบครัวดีขึ้นตามเดิม ปัญหาต่าง ๆ ก็จะน้อยลงไปได้.

คำอภิปรายเพิ่มเติม และสรุป

โดย

พระยาบริรักษเวชชการ นายกสมาคม

ขอขอบคุณ ท่าน ทั้งสองคือ คุณหมอ ฝน กับอาจารย์เกรียง ที่ได้ชี้แจงปัญหาที่ผมถาม ทั้งนี้อาจจะมีท่านผู้อื่นอยากจะทราบปัญหานี้ ที่ผมเผอิญถาม เพราะตอนแรกที่เจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ ท่านไปแล้ว ผมก็เลยยกปัญหาขึ้นมาถามนิดหน่อย ทั้งนี้เพื่อจะให้ชัดเจนขึ้นเท่านั้นเอง ว่าเราได้พิจารณาในปัญหานี้ในทางที่ควรจะเป็นหลายแง่หลายมุมมากที่สุด

ประการสำคัญ เท่าที่คุณหมอฝนได้พูดมา แสดงให้เห็นว่าความเป็นอยู่ทางจิตใจของเด็กอะไรเหล่านี้ เมื่อถือตามสถิติแล้วก็ปรากฏว่ามากขึ้น แสดงว่าก่อนนี้ประมาณหนึ่งในพัน เดี๋ยวนี้ราวสองจุดหกขึ้นมา ก็แปลว่ามากกว่าแต่ก่อน ปัญหาที่ว่ามากขึ้นนี้ เราจะถือจำนวนอย่างเดียวเท่านั้นไม่ได้ ต้องถือตามเกณฑ์พลเมือง เพราะ ว่าเดี๋ยว นี้คน เรา เพิ่ม ขึ้น อีกเป็นจำนวนมาก เป็นเวลาห้าสิบปีมานี้ พลเมืองไทยเราเพิ่มขึ้นถึง

สามเท่า เมื่อสำรวจสำมะโนครัวครั้งแรก คนไทยเรามีเพียงแปดล้าน แต่เมื่อสองปีมานี้ เรามียี่สิบห้าล้านคน

ฉะนั้น จึงทำให้ผมสงสัยว่า แต่ก่อนนี้คนเรามีเพียงแปดล้านเท่านั้น เราไม่ค่อยจะได้ยินว่ามีการอะไรมากมายเสื่อมโทรมเหล่านี้ แต่เดี๋ยวนี้เพราะมีขึ้นยี่สิบห้าล้านเราก็ได้ยินมากขึ้น ที่ได้ยินมากขึ้นนั้น เมื่อเทียบตามจำนวนพลเมืองแล้วอาจจะไม่มากกว่าแต่ก่อนก็ได้ เพราะฉะนั้นผมจึงเรียนถามคุณหมอฝนว่าจริงหรือไม่? เราก็ต้องเอาจำนวนพลเมือง เอาสถิติเหล่านี้ แต่ก็ปรากฏว่ามากขึ้น เพราะว่าถ้าเทียบตามจำนวนคนแล้ว ก่อนนี้พันละหนึ่งเท่านั้น แต่เดี๋ยวนี้เป็นสองขึ้นมาก็แสดงว่ามากขึ้น และเหตุที่ทำให้มากขึ้นตามที่คุณหมอฝนได้อธิบายก็คือ เพราะเหตุความเปลี่ยนแปลงของบ้านเมือง ของโลก ของอะไรต่ออะไรต่าง ๆ นั้น เปลี่ยนแปลงไปมากมายเร็วมากจนบางทีเรากลับตัวกันไม่ทัน

เพราะฉะนั้น จึงเป็นเหตุสำคัญอันหนึ่ง ที่ผมเรียนถามว่าเมื่อได้เหตุเช่นนี้แล้วจึงโยงไปถึงเราได้ เราควรจะหาวิธีแก้ถ้าหากว่าเหตุเพราะความเปลี่ยนแปลงนี้ เรากลับตัวไม่ทันกับเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงของโลกของบ้านเมือง ซึ่งเจริญขึ้นรวด

เร็วเหลือเกิน มีอะไรจะได้บอกให้ทุกคนร่วมมือกัน ให้ผู้ปกครองอบรมเด็ก ๆ ให้ไปโรงเรียนหรืออะไรทำนองนี้ และข้อสำคัญอีกประการหนึ่งคือ อยากให้เราระลึกถึงว่า เพียงแต่เราจะร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับบ้านเช่นนี้ แต่เหตุการณ์ของโลกอื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงจนเรากลับตัวไม่ทันนั้น ใครจะเป็นผู้ปรับ โรงเรียนปรับหรือบ้านปรับ จริงอยู่มีส่วนที่จะช่วยกัน แต่เราต้องนึกถึงเหตุอันหนึ่งว่า ผู้ปรับนั้นจะต้องเป็นบ้านเมืองด้วยเราจะให้พ่อแม่ไปปรับหรือโรงเรียนไปปรับก็ไม่ได้ เมื่อเหตุการณ์อื่น ๆ เป็นหน้าที่ของส่วนรวมนั้นเอง บ้านเมืองจะต้องศึกษาว่าเหตุ สำคัญมา จากไหน แล้ว ก็ต้องไป ทำที่เหตุใหญ่ซึ่งไม่ใช่แต่ละคนทำ ความเห็นนี้เป็นความเห็นของผมเองที่ผมพูดขึ้นนี้ไม่ใช่ว่าเราไม่มีส่วน เราเป็นพลเมือง เป็นพ่อแม่หรือผู้ที่เป็นครูอาจารย์ก็จะต้องร่วมด้วยแต่ว่าที่เราร่วมอยู่นี้ก็ เท่ากับร่วมเข้าไปในส่วนหนึ่ง และถ้าส่วนใหญ่มีสาเหตุเป็นเพราะความเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์ของบ้านเมืองแล้ว ก็ควรเป็นเรื่องของบ้านเมืองที่จะต้องปรับปรุงด้วยเหมือนกัน ตาม ที่ คุณหมอฝนว่า เดี๋ยวนี้สวนลุมพินีก็ไม่พอสำหรับเด็ก ของเราเจริญขึ้นแล้ว ในกรุงเทพ ฯ เดี๋ยวนี้คนตั้งล้านกว่า เมื่อก่อนนี้มีคนเป็น

แสนเท่านั้น เพราะฉะนั้น ไม่ใช่พ่อแม่ที่จะไปสร้างให้เด็กเล่นได้ หรือโรงเรียนจะไปสร้างให้พอกับเด็กได้ โรงเรียนจะสร้างแต่ที่เรียนก็ยังไม่พอ ฉะนั้นจึงเป็นปัญหาที่ว่าอยู่กับส่วนใหญ่ต้องพิจารณากันซึ่งผมรู้สึกว่าอาจจะต้องใช้ เวลา อยู่นาน เหมือนกัน

อย่างไรก็ดี ผมคิด ว่าท่านทั้งหลายก็คงได้รับ ประโยชน์จากการอภิปรายและชี้แจงกันเฉพาะเรื่องนี้ มาบ้างไม่มาก ก็น้อย เพื่อรวบรัดไม่ให้เสียเวลามากเกินไป มีท่านผู้หนึ่งถามมาว่า

"ดิฉันใคร่ถามว่า เด็กที่เป็นปัญหาอยู่เวลานี้ มาจากครอบครัวชนิดไหนมีสถิติหรือไม่ ?"

ตอบ (นายแพทย์ฝน) "ผมไม่มีสถิติแน่นอน แต่ตอบได้ว่ามาจากครอบครัวทุกชนิด ครอบครัวซึ่งไม่รักกัน จนก็ได้รวยก็ได้ คนที่จน ๆ แต่รักกัน ลูกก็ไม่ค่อยเป็นไร?"

นายกสมาคม "นายแพทย์ ฝน ก็ตอบว่า มาจากครอบครัวทุกชนิด เหตุสำคัญก็คือโดยมากมาจากครอบครัวที่ไม่ค่อยจะลงรอยกัน อันที่จริงเป็นเหตุผลที่น่าฟังอยู่มาก คือพ่อไปทาง แม่ไปทาง ลูกก็ไม่รู้อย่างไร ก็ไปตามเรื่อง เพราะฉะนั้น โดยมาก

ถ้าครอบครัวปรองดองกันดี อยู่เย็นเป็นสุข เด็กก็มักจะไม่ค่อยเสียคน"

ท้ายสุด พระยาบริรักษเวชชการ (นายกสมาคม) ได้กล่าว ขอบคุณท่าน ผู้อภิปราย อีก ครั้งหนึ่ง และกล่าวปิดการอภิปราย.

จิตวิทยาข้างเคียง*

(Para Psychology)

นายแพทย์ เชียร สิริยานนท์

คำว่า Para Psychology มีผู้แปลไว้ว่า *"ปรจิตวิทยา"* *"จิตวิทยาข้างเคียง"* คำว่า Para = After ใส่เพิ่มเติมขึ้นเพื่อให้แตกต่าง กับ จิตวิทยา (Psychology) ธรรมดา เพราะเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า จิตวิทยา ของตะวันตก นั้นเป็นสาขาหนึ่งของวิทยาศาสตร์ มีความหมายแน่ชัด ไม่ลึกลับ มีกฎเกณฑ์ซึ่งสามารถพิสูจน์ทดลองได้ ตามความหมาย ของคำว่า *"วิทยา-ศาสตร์"* แต่สำหรับจิตวิทยา ข้างเคียง หรือ ปรจิต วิทยา (Para Psychology) นี้ ถ้าจะให้คำจำกัดความ ก็กล่าวได้ว่าคือ สาขาหนึ่งของ จิตวิทยา (Psychology) นั้นเอง ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาถึงเรื่อง ปรากฏการณ์ ในพฤติ กรรมของ มนุษย์ซึ่งเรายัง ต้องการ ศึกษาค้น คว้า หา ความรู้ ความจริง และ

---

* แสดงปาฐกถา ที่ศาลาอเมริกัน เมื่อ ๒๕ กันยายน ๒๕๐๔
จากจิตสารปีที่ ๓ เล่มที่ ๑
โดยการอนุญาตจากสมาคมค้นคว้าทางจิตแห่งประเทศไทย

กฎเกณฑ์เพิ่มเติมขึ้นจากเท่าที่เรารู้กันอยู่ในยุคปัจจุบัน จึงรวมความได้ว่า จิตวิทยาข้างเคียง หรือ ปรจิตวิทยา นี้ สูงกว่าเหนือกว่าจิตวิทยาธรรมดา เพราะวิชาจิตวิทยาธรรมดา เป็นเรื่องที่รู้กันอยู่แล้ว อธิบายกันได้ ส่วน จิตวิทยาข้างเคียง เป็นเรื่องที่เรายังไม่รู้ ยังต้องการศึกษาค้นคว้า เพราะฉะนั้นจิตวิทยาข้างเคียง หรือ Para Psychology นี้ ย่อมเกี่ยวข้องกับการศึกษาถึงอำนาจในบุคคลิกภาพของมนุษย์ กับธรรมชาติ บางประการ เป็นเรื่องสำคัญ เรามักจะเรียกสิ่งที่เกิดปรากฏการณ์นอกเหนือธรรมชาติ (Super Natural or Para Normal Powers) และเรียกบุคคลซึ่งปรากฏการณ์พิเศษเหล่านี้ว่า Para Normal Persons และถ้าปรากฏการณ์ซึ่งไม่เกิดขึ้นกับบุคคล เราก็มีศัพท์อื่น ๆ เรียกเพิ่มเติมขึ้น ฉะนั้นในการบรรยายเรื่องนี้จึงจะมีศัพท์แสงภาษาอังกฤษปะปนอยู่บ้างอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ประเทศอังกฤษ นับเป็นประเทศแรกในโลก ที่ตั้งสมาคมค้นคว้าทางจิตขึ้น แต่ ค.ศ. ๑๘๘๒ และใช้คำว่า การค้นคว้าทางจิตว่า Psychical Research ซึ่งเนื้อแท้ก็คือการค้นคว้าใน

ปรากฏการณ์ของมนุษย์ ซึ่งยังอธิบายกันไม่ได้ หรือจิตวิทยาข้างเคียงนี้เอง ประเทศเยอรมันใช้คำที่ศึกษานี้ว่า Para Psychologic และกล่าวกันว่า คำนี้ทำให้เกิดคำว่า Para Psychology ขึ้น ประเทศฝรั่งเศส ใช้คำ Mèta Psychique และประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้คำ Para Psychology ตามที่กล่าวมาแล้ว ประเทศอังกฤษเริ่มก่อตั้งสมาคมค้นคว้าทางจิตก่อนเพื่อน จึงขอนำมาเล่าเพื่อเป็นแนวทางว่า เขาค้นคว้าศึกษาอะไรกันบ้าง ?

วัตถุประสงค์ของเขา คือ ศึกษาค้นคว้าหาคำอธิบาย หาความสัมพันธ์ หาความจริง จากปรากฏการณ์ในพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งโดยทั่ว ๆ ไปยังอธิบายไม่ได้ หรือยังเป็นสมมุติฐานที่เข้าใจกันไม่ได้ โดยการค้นคว้าจากความจริงประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่ง *โดยการทดลองตามทัศนะวิทยาศาสตร์อย่างเคร่งครัด* ไม่มีการลำเอียง ไม่มีการลงมติในความคิดเห็นที่ยังอธิบายไม่ได้ หรือพิสูจน์ไม่ได้แน่ชัด ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้านี้ จำแนกเป็นข้อใหญ่ ๆ ได้ คือ

(๑) ศึกษาค้นคว้า และสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ โทรจิต (Telepathy) ตาทิพย์ (Clair Voyance) และปรากฏการณ์

อื่น ๆ ในทำนองเดียวกันนี้ มีการเก็บรายงานการทดลอง การวิเคราะห์ผล และการคำนวณสาขาสถิติ

(๒) ตรวจสอบ เรื่องเข้าทรง (Phenomena of Mediumship) การติดต่อกับวิญญาณ (Spirit Communication) การพูดระหว่างเข้าทรง, การเขียนแบบอัตโนมัติ (Automatic Writing) เรื่องการเคลื่อนไหวของวัตถุ โดยปราศจากการแตะต้อง และรวมปรากฏการณ์อื่น ๆ ไว้ในสาขานี้ด้วย (Physical Effects)

สมาคมแห่งนี้ตั้งมาประมาณ ๘๐ ปี และปัจจุบันก็ยังดำเนินกิจการอยู่ แต่ประชาชนโดยทั่ว ๆ ไป มักจะเข้าใจว่าสมาคมนี้ คือ สมาคมล่าผี สมาคมทรงเจ้าหรืออะไรทำนองนี้ เพราะถ้าเกิดปรากฏการณ์นอกเหนือธรรมชาติขึ้น ชาวสมาคมนี้ก็จะออกแสวงหาข้อเท็จจริง หรือเชิญผู้ซึ่งกล่าวว่ามีอิทธิฤทธิ์มาแสดง ให้ศึกษากัน กรณีนี้จึงเป็นการศึกษาจากของจริง (ซึ่งอาจจะพบว่าไม่จริงก็ได้) ประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่ง คือ ศึกษาค้นคว้าจากห้องทดลอง หมายถึงค้นคว้าจากภายในหากฎเกณฑ์ หาความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทดลองจากมนุษย์ โดยมีการเปรียบเทียบ นำผลมาวิเคราะห์และ

นำผล มา คำนวณ ทาง สาขา สถิติ วิธีหลังนี้นับว่าแพร่หลาย และทำให้เกิดความรู้อย่างแท้จริงขึ้น เพราะเป็นไปตามหลักทางวิทยาศาสตร์ ทั้งประกอบกับวิธีแรก แสวงหาของจริงมาศึกษาได้ยาก ด้วยเหตุเหล่านี้ นักศึกษาค้นคว้าจำต้องระลึกอยู่เสมอถึงเรื่องการหลอกลวง หรือเรื่องของไม่จริง ซึ่งประเทศตะวันตกประสบกับปัญหานี้ และบันทึกรายงานไว้มากมายด้วยกัน

ประเทศสหรัฐ อเมริกา นั้น ใน ปัจจุบัน นี้ก็มี สมาคม มหาวิทยาลัยหรือองค์การศึกษาในเรื่อง นี้มีอยู่ มาก มาย เช่นกัน นิยมใช้คำ Para Psychology มหาวิทยาลัยบางแห่งลงทุนจัดตั้งแผนกวิชานี้ขึ้นโดยเฉพาะ จัดไว้ในสาขาจิตวิทยา สหรัฐอเมริกา มีมหาวิทยาลัยที่ขึ้นชื่อกว่าเพื่อน คือมหาวิทยาลัยดุ๊ก (Duke University, Durham, North Carolina) เริ่มตั้งแผนกค้นคว้านี้ แต่ ค.ศ. ๑๙๓๐ ลงทุน ด้วยเงินจำนวนนับล้าน เพื่อศึกษาค้นคว้าโดยตรง ศาสตราจารย์ ดร. เจ. บี. ไรท์ (J.B.Rhine) เป็นหัวหน้า ดร. เจ. จี. แพรพท์ (J.G. Pratt) เป็นผู้ช่วย พร้อมด้วยคณะอีกประมาณ ๖ คน ผลงานของคณะนี้ นับว่าให้ความรู้และความกระจ่าง ในสาขาจิตวิทยาข้างเคียงมาก ไม่แพ้ประเทศอังกฤษ ดร. ไรท์ และ ภรรยา ได้

อุทิศเวลาทั้งหมด เพื่อการค้นคว้าเรื่องนี้โดยตลอด เป็นผู้ที่จำแนกการศึกษาค้นคว้าออกเป็นหมวดเป็นหมู่ และบัญญัติศัพท์บางคำขึ้น ดร. ไรน์ จำแนกไว้ดังนี้:

(๑) ประเภทการประจักษ์นอกเหนืออินทรีย์ Extra Sensory Perception) เรียกย่อ ๆ E.S.P. หมายถึงการรับรู้นอกกายตน หรือการรับรู้พิเศษ จึงได้แก่ โทรจิต (Telepathy) ตาทิพย์ (Clair Voyance) อำนาจการทำนายทายทัก (Precognition) ฯลฯ

(๒) ประเภทการเคลื่อนไหวของวัตถุ (Physical Effects) ได้แก่การเคลื่อนไหวของวัตถุ โดยไม่มีการแตะต้อง วัตถุเคลื่อนที่เองเหล่านี้เป็นต้น ประเภทนี้ ดร. ไรน์ เรียก Psycho—kinesis หรือเรียกย่อ ๆ ว่า P.K.

การค้นคว้าของ ดร. ไรน์ ใช้วิธีค้นในห้องทดลอง ไม่ใช้การศึกษาจากบุคคล ซึ่งมีการปรากฏการณ์นอกเหนือธรรมดา เพราะหาได้ยาก และขาดการเปรียบเทียบ (Control) ดร. ไรน์ จึงใช้วิธี ประดิษฐ์ เครื่องทด สอบขึ้น แล้ว ทดสอบใน มนุษย์ เครื่องมือทดสอบนี้ได้นำความรู้ใหม่ ๆ ยิ่งขึ้นมาก เช่นจะทดสอบเรื่องการประจักษ์นอกเหนืออินทรีย์ ก็ใช้ไพ่ซึ่งทำขึ้นเป็นพิเศษ มี ๕ รูป คือ สี่เหลี่ยม, กากะบาด, ลูกคลื่น, วงกลม,

และรูปดาว แล้วนำมาทดสอบในบุคคลธรรมดาทั่ว ๆ ไป จะทดสอบเรื่องตาทิพย์ ก็คว่ำไพ่ลง จะทดสอบเรื่องโทรจิต ก็มีผู้ส่งและผู้รับ และถ้าจะทดสอบเรื่องการเคลื่อนไหวของวัตถุก็ใช้การทอดลูกเต๋า ใช้มือทอดหรือใช้เครื่องยนต์ทอด เหล่านี้เป็นต้น แล้วนำผลมาคำนวณทางสาขาสถิติ มีความระมัดระวังการผิดพลาดต่าง ๆ ที่ว่าไม่เป็นวิทยาศาสตร์อย่างละเอียดถี่ถ้วน ผลของการคำนวณนี้นำมา อธิบาย ถึงความ สำคัญใน ปรากฏการณ์นอกเหนือธรรมชาติของมนุษย์ ....

ตามที่กล่าวมาแล้วนี้ ท่านผู้ฟังอาจจะสงสัยว่า เขาค้นคว้าหรือวิจัยในเรื่องนี้ทำไมกัน ? ลงทุนและลงแรงกันอย่างมหาศาลได้คุณค่าอะไรขึ้น ต่อปัญหานี้อธิบายได้ว่า นักวิทยาศาสตร์ทางจิตใจ ย่อมสนใจต่อสิ่งที่ยังอธิบายกันไม่ได้ ถ้าหากเราสามารถพิสูจน์ได้ว่า จิต (Psi, Psyche, mind) นี้มีพลัง (Energy) จิตนี้สามารถที่จะวัดกันได้ .... การค้นคว้านี้ย่อมไม่ น้อย ไป กว่า การ ค้น พบทางวัตถุ เช่น พลัง ของ ปรมาณูนิวเคลียร์ หรือดาวเทียม เข้าไปทีเดียว และสมมุติฐาน (Hypo—thesis) หรือทฤษฎี (Theory) ของวิทยาศาสตร์ทางจิตจะต้องเปลี่ยนแปลงอีกประการหนึ่ง สิ่งที่มนุษย์ยังไม่รู้ยังอธิบาย

ไม่ได้นี้ ย่อมเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผูกพันธ์ทางจิตใจ คือ ระบบทางศาสนาอยู่บ้างไม่มากก็น้อย ฉะนั้น ประเทศผู้ถือลัทธิวัตถุนิยมย่อมไม่สนใจที่จะวิจัยปัญหานี้ โดยปกติศาสนากับวิทยาศาสตร์นั้นขัดกัน (Conflict) อยู่เสมอ ศาสนาเป็นเรื่องผูกพันธ์กับจิตใจของเราในลักษณะแห่งความเชื่อ และการปฏิบัติคลุมอยู่ด้วยแรงศรัทธามากกว่าความรู้ (Knowledges) กับมีความสัมพันธ์ต่อสิ่งที่นอกเหนือธรรมชาติ สิ่งที่มองไม่เห็นและสิ่งที่อธิบายไม่ได้เป็นส่วนมาก ดังศาสนาโดยทั่ว ๆ ไป มีความเชื่อ มีศรัทธาต่อพระผู้เป็นเจ้า (God) หรือบางศาสนาก็มีพระผู้เป็นเจ้าอยู่หลายองค์ (Gods) อธิบายถึงการแก้ชีวิตมนุษย์อันเกิดทุกข์ (Individual Suffering) จากการที่มนุษย์ได้รับความผิดหวัง และจากการถูกบีบบังคับ (Frustration) ทางจิตใจให้หล่อเลี้ยงอยู่ด้วยความศรัทธาด้วยอำนาจ ซึ่งมองไม่เห็นเหล่านี้เป็นต้น

นักวิทยาศาสตร์ ย่อมไม่สนใจที่จะรายงานเรื่องมหัศจรรย์นอกเสียจากว่าได้ศึกษารู้เรื่องราวในเรื่องนั้นแล้ว นักวิทยาศาสตร์ย่อมจะไม่สนใจต่อสาเหตุของ แผ่นดิน ไหวว่า เกิด จากบทบัญญัติ ๑๐ ประการของพระผู้เป็นเจ้า นายแพทย์ย่อมจะไม่

สนใจว่าการเกิดโรคระบาดนั้นเกิดจากผีสางนางไม้ เหล่านี้เป็นต้น เพราะฉะนั้น ในทัศนะทั่ว ๆ ไป วิทยาศาสตร์กับศาสนาขัดแย้งกันอยู่เสมอ โดยเฉพาะศาสนาซึ่งผูกพันธ์กับพระผู้เป็นเจ้า ต่อปัญหาเหล่านี้ เราน่าจะมาทำความเข้าใจกัน เพราะเด็ก ๆ ทุกวันนี้ได้รับการศึกษาทางวิทยาศาสตร์แต่ด้านเดียว ชาวตะวันตกซึ่งนับถือคริสต์ ถือว่าศาสนาและจิตวิทยา เป็นคนละอันกัน ไม่เกี่ยวข้องกัน เพราะสอนให้อ่อนน้อมต่อพระผู้เป็นเจ้า เชื่อมั่นในคำสั่งสอนของพระเยซู ส่วนพระพุทธศาสนานั้น มีเรื่องของ **จิต** เป็นเรื่องสำคัญที่สุด พระพุทธศาสนาเริ่มตั้งต้นจาก **จิต** และจบลงด้วย **จิต** องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่พระผู้เป็นเจ้า (God) ไม่ใช่บุคคลในนิยายและถ้าหากพิจารณาในเนื้อแท้ในคำสั่งคำสอนของพระพุทธศาสนา ในความคิดเห็นส่วนตัวของกระผมแล้ว ก็เห็นว่าการขัดแย้งระหว่างพระพุทธ-ศาสนากับวิทยาศาสตร์นั้นมีส่วนขัดแย้งกันอยู่น้อยเต็มที.

พระพุทธศาสนาที่ปรากฏออกมาในรูปจิตวิทยาข้างเคียงของตะวันตก จึงได้แก่ตอนฤทธิเดช ที่เรียกวิชา หรืออภิญญา แบ่งไว้เป็น ๓, ๖, และ ๘ ได้แก่

(๑) วิปัสสนาญาณ — ญาณอันเห็นแจ่มแจ้ง รู้เท่าทัน รูป นาม หรือพูดอีกสำนวนหนึ่ง คือรู้เท่าทันโลกว่าตกอยู่ในลักษณะ ๓ ประการ คือ ไม่เที่ยง ทนอยู่ไม่ได้ และไม่ใช่ตัวตน

(๒) มโนมยิทธิ — ฤทธิทางใจ (Precognition)
(๓) อิทธิวิธี — แสดงฤทธิ์ได้ (Super Natural Powers)
(๔) ทิพพโสต — หูทิพย์ (Clair Audience)
(๕) ทิพพจักขุ — ตาทิพย์ (Clair Voyance)
(๖) ปุพเพนิวาสานุสสติ — ระลึกชาติเกิดได้ (Rebirth)
(๗) เจโตปริยญาณ — กำหนดรู้ใจผู้อื่น (Telepathy)
(๘) อาสวักขยญาณ — ญาณอันทำให้สิ้นอาสวะ

ข้อที่น่าสังเกต คือ ญาณอันทำให้สิ้นอาสวะ เป็นลักษณะเฉพาะในเรื่องกิเลศอาสวะ และเป็น ความ มุ่งหมาย ของทางพระพุทธศาสนาเท่านั้น

ตามที่บรรยายมานี้ จะทำให้เห็นได้ว่า พระพุทธศาสนาบรรจุ *จิตวิทยาข้างเคียง*ของยุค ปัจจุบัน อยู่อย่างมากมาย ทีเดียว ชาวต่างประเทศ ซึ่งไม่ได้นับถือพระพุทธศาสนาไม่ได้รู้ในวิชชาหรืออภิญญาเหล่านี้ เขายังทำการค้นคว้า ทำการวิจัยในปัญหานี้ ซึ่งกล่าวได้ว่า ความจริงที่ค้นพบได้กลายเป็นการสนับสนุนพระพุทธศาสนาของเราให้กลายเป็น วิทยาศาสตร์ มากขึ้นโดยลำดับ แต่สำหรับพวกเราชาวพุทธ เมื่อกล่าวถึงเรื่องวิชชาหรืออภิญญาเหล่านี้ *เรามักจะใช้คำว่า งมงาย (สีลัพพตปรามาส) เอาเสียทีเดียว โดยปราศจากการค้นคว้าหาความจริง และทำความเข้าใจกัน* บาง

ท่านก็กล่าวว่า จิตนั้น องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงค้นพบไว้แล้ว จะต้องมาค้นทำไมกัน? การค้นคว้าหรือการวิจัยนั้น ไม่จำเป็นจะต้องพบอะไรใหม่เสมอไป เพียงแต่หาความสัมพันธ์ หาความจริงหรือหาคำอธิบาย เพื่อทำความเข้าใจกัน ก็อยู่ในความหมายของคำว่า *การค้นคว้าหรือการวิจัย* (Research) ผู้ที่กล่าวง่าย ๆ คือผู้ที่ไม่รู้อะไรจริงนั่นเอง เพราะฉะนั้น ถ้าหากเรามาทำความเข้าใจกัน ช่วยกันศึกษา ค้น คว้า ความ รู้ สึก ของ เรา ที่ ขัด แย้ง ต่อ ศาสนา (Conflicts) ย่อมจะลดน้อยลงไป และเราจะนับถือพระพุทธศาสนาของเราด้วยความสนิทใจยิ่งขึ้น

ความรู้ในเรื่องการประจักษ์นอกเหนืออินทรีย์ (C.S.P.) ในวิชาจิตวิทยาข้างเคียงของฝรั่ง ย่อมนำมาอธิบายถึงเรื่องตาทิพย์ (Clair Voyance), มโนมยิทธิ (Precognition) และเจโตปริยญาณ (โทรจิต = Telepathy) ได้เป็นอย่างดี ความรู้ในเรื่องวัตถุเคลื่อนไหวด้วยตนเองโดย ปราศ จาก การแตะต้อง (P.K.) ย่อมนำมาอธิบายในด้านความเชื่อว่า จิต (Psi or Psyche or Mind) มีพลัง (Energy) ย่อมนำมาอธิบายในปรากฏการณ์บางอย่างได้อีกเช่นกัน เช่นเรื่องพระธาตุหรือการ

ปลุกเสกวัตถุ (พุทธาภิเศก) เป็นต้น และย่อมเป็นที่เชื่อแน่ได้ว่า ความเชื่อหรือสมมุติฐาน (Hypo-thesis) ทางวิทยาศาสตร์ต้องเปลี่ยนแปลง ถ้าปรากฏการณ์เหล่านี้อธิบายได้ ด้วยมูลเหตุเหล่านี้แหละที่ทำให้พวกกระผมสนใจศึกษาค้นคว้ากันตามความรู้และความสามารถซึ่งพวกเรามักจะขาดเวลา ขาดนักคำนวณและขาดอุปกรณ์ การศึกษาโดยมากจึงเป็นเรื่องของเอกเทศ และหนักไปในด้านการศึกษาหาความรู้จากตัวอย่างจริง ๆ (Case Study) รู้อะไรใหม่ ๆ แปลก ๆ ก็นำมาเล่าสู่กันฟัง หรือจัดแสดงปาฐกถาเผยแพร่พระพุทธศาสนาไปด้วย หรือถ้าหากได้พบเห็นสิ่งใดที่จะเป็นภัยเกิดขึ้นแก่พวกเราชาวพุทธ ก็ช่วยกันชี้หรือแนะให้เห็น เป็นต้น ส่วนผลงานที่เกี่ยวกับจิตวิทยาข้างเคียงโดยตรง พวกเราก็กำลังดำเนินการอยู่ แต่ยังยากต่อการสรุป เพราะมีอุปสรรคดังกล่าวมาแล้ว

ฉะนั้น จึงต้องขอนำผลการค้นคว้าในต่างประเทศมาเล่า ๒ หัวข้อด้วยกัน คือ เรื่องการประจักษ์นอกเหนืออินทรีย์ (E.S.P.) ประการหนึ่ง และเรื่องการเคลื่อนไหวทางวัตถุด้วยตนเอง (P.K.) อีกประการหนึ่ง ดร. ไรน์ เจ้าของตำหรับค้นคว้านี้ ได้กล่าวไว้ในหนังสือของเขาฉบับใหม่ที่สุด พิมพ์ใน ค.ศ.

๑๙๖๐ เขาเชิญชวนนักวิทยาศาสตร์ทั่วโลก ช่วยกันค้นคว้า โดยกล่าวว่า สมมุติฐาน (Hypo — thesis) ทางจิต (Psi, Psyche, Mind) ซึ่งเกี่ยวกับรูปและนาม (Body and Mind) จะต้องเปลี่ยนแปลง โดยผลจากการทดลองของเขา ซึ่งได้กล่าวมาแต่ตอนแรก เขาหาความสัมพันธ์ได้ หากฎเกณฑ์ได้ แสดงความสำคัญของปรากฏการณ์ในพฤติกรรมของมนุษย์ เช่นเรื่องตาทิพย์, โทรจิต, การหายใจ เป็นต้น ว่ามีความสำคัญที่เกิดขึ้นได้ *จริง* และต่อผลการค้นคว้าในเรื่องการเคลื่อนไหวของวัตถุ (P.K.) *ก็จะทำให้สมมุติฐาน เกี่ยวกับรูป และนาม (Boby and Mind) จะต้องเปลี่ยนแปลงอีก เพราะจิตมีพลัง* (Energy) การค้นคว้าของ ดร. ไรน์ ย่อมจะนำทางไปสู่ความเข้าใจในความสัมพันธ์ของมนุษย์ต่อโลก ซึ่งอาจสรุปคำอธิบายของ ดร. ไรน์ ในลักษณะนี้ได้ว่า:

(๑) จิต กับ จิต (Mind to Mind) มีความสัมพันธ์กันโดยปราศจากสื่อ (Physical Mediums)

(๒) การทดลองในการนอกเหนืออินทรีย์ (E. S. P.) แสดงจิตว่าเข้าไปเกี่ยวข้องกับวัตถุ โดยเราไม่ต้องใช้อวัยวะรับความรู้สึกอย่างธรรมดา

(๓) แสดงว่า ความสามารถของจิต (Mental Capacity) อาจเปลี่ยนไปในอวกาศ (Space) ได้

(๔) แสดงว่า ไม่มีเวลา (Time) และมิติ (Dimension)

(๕) แสดงว่า จิตมีพลัง (Energy) ซึ่งพบได้ว่า มีความสำคัญ (Significant) จากการคำนวณทางสาขาสถิติ

ถ้าจะกล่าวให้สั้นเข้า ดร. ไรน์ สรุปว่า ความเชื่อทางวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันนี้จะต้องเปลี่ยนแปลง เพราะจากการทดลองปรากฏผลแสดงว่า มีการเคลื่อนไหว (Active Form) ในมนุษย์อย่างหนึ่ง ซึ่งไม่ได้ควบคุมโดยกฎเกณฑ์ทาง ฟิสิกส์ (Physical Laws) เวลา (Time) อวกาศ (Space) สสาร (Mass) และจำนวน (Number) .... นี่เป็นผลงานของ ดร. ไรน์ ซึ่งทำการค้นคว้ามา ๓๐ ปี และเพิ่งแน่ใจที่จะเปิดเผยรายงานขึ้น การค้นคว้านี้ย่อมให้ความกระจ่างขึ้นอย่างที่เรียกกันว่า วิทยาศาสตร์ กำลังรับรองจิตที่ปรากฏอยู่ในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น เป็นลำดับทีเดียว ปรัชญาของลัทธิคอมมิวนิสต์ คือวัตถุนิยม (Materialistic) แต่ด้านเดียวนั้น กำลังจะถูกทำลายโดยสิ้นเชิง เพราะฉะนั้น จึงขอเชิญชวนท่านพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ช่วยกันศึกษาค้นคว้า ช่วยกันวิจัย นำความจริงมาเล่าเพื่อ

ความเข้าใจ ซึ่งกัน และ กัน ตามยุค แห่ง ความ ก้าว หน้าทางวิทยาศาสตร์ ทั้งทางวัตถุ (Matter) และทางจิตใจ (Mind) ในปัจจุบันนี้โดยทั่วกัน.

กระผมขอยุติการ แสดง ปาฐกถาแต่ เพียงนี้ และขอขอบพระคุณท่านทั้งหลาย ซึ่งสละเวลาอันมีค่ามาฟังปาฐกถาไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย.

เอกสารอ้างอิง

(1) Tyrrell G.N.M.–The Personality of man (West Drayton, Middle Sex, Penguin Books 1948)

(2) J.B. Rhine, J.G. Partt–Para Psychology Frontier Science of the Mind (Spring field, Illinois: Charles C. Thomas 1957).

(3) Arnold W. Green – Sociology – An Analysis of Life in Modern Society (Mc. Graw – Hill Book Co. 1952).

(4) สุชีพ ปุญญานุภาพ – จิตสาร ปีที่ ๒ เล่มที่ ๒ หน้า ๓๕ เรื่อง การค้นคว้าทางจิต

(5) J.B. Rhine–The Reach of Mind (William Sloane Associates 1960).

ใรงพิมพ์
ข่าวทหารอากาศ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ข่าวทหารอากาศ
กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ ดอนเมือง พระนคร
เรืออากาศเอก ภู่ สุขสุเมฆ
ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๐๕
โทร. ๗๐๐๑๐ ต่อ ๓๘๐๗